

Laikina versija

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. gruodžio 8 d.(*)

„Ieškinys dėl panaikinimo – Direktyva (ES) 2018/957 – Laisvė teikti paslaugas – Darbuotojų komandiravimas – Darbo sąlygos – Darbo užmokestis – Komandiravimo trukmė – Teisinio pagrindo nustatymas – SESV 53 ir 62 straipsniai – Esamos direktyvos dalinis pakeitimas – SESV 9 straipsnis – Piktnaudžiavimas galiojimais – Nediskriminavimo principas – Būtinybė – Proporcingumo principas – Laisvės teikti paslaugas principo apimtis – Kelių transportas – SESV 58 straipsnis – Reglamentas (EB) Nr. 593/2008 – Taikymo sritis – Teisinio saugumo ir teisės normų aiškumo principai“

Byloje C-620/18

dėl 2018 m. spalio 2 d. pagal SESV 263 straipsnį pareikšto ieškinio dėl panaikinimo

Vengrija, atstovaujama M. Z. Fehér, G. Tornyai, ir M. M. Tátrai,

ieškovų,

prieš

Europos Parlamentą, atstovaujamą M. Martínez Iglesias, L. Visaggio ir A. Tamás,

atsakovų,

palaikomų

Vokietijos Federacinės Respublikos, atstovaujamos J. Möller ir S. Eisenberg,

Prancūzijos Respublikos, atstovaujamos E. de Moustier, A.-L. Desjonquères, C. Mosser ir R. Coesme,

Nyderlandų Karalystės, atstovaujamos M. K. Bulterman, C. Schillemans ir J. Langer,

Europos Komisijos, atstovaujamos L. Havas, M. Kellerbauer, B.-R. Killmann ir A. Szmytkowska,

įstojusių bylų šalių,

Europos Sąjungos Tarybą, atstovaujamą iš pradžių A. Norberg, M. Bencze ir E. Ambrosini, vėliau – A. Norberg, E. Ambrosini, A. Sikora-Kalda ir Zs. Bodnár,

atsakovų,

palaikomų

Vokietijos Federacinės Respublikos, atstovaujamos J. Möller ir S. Eisenberg,

Prancūzijos Respublikos, atstovaujamos E. de Moustier, A. L. Desjonquères, C. Mosser ir R. Coesme,

Nyderlandų Karalystės, atstovaujamos M. K. Bulterman, C. Schillemans ir J. Langer,

Švedijos Karalystės, atstovaujamos C. Meyer-Seitz, H. Shev ir H. Eklinder,

Europos Komisijos, atstovaujamos L. Havas, M. Kellerbauer, B. R. Killmann ir A. Szmytkowska,
stojusi šios šalies,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų
pirmininkai J. C. Bonichot, M. Vilaras (pranešėjas), E. Regan, M. Ilešič ir N. Wahl, teisėjai E.
Juhász, D. Šváby, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, P. G. Xuereb ir N. Jääskinen,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

posėdžio sekretorė R. Ferey, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinį proceso dalį ir įvykus 2020 m. kovo 3 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2020 m. gegužės 28 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimas

1 Savo ieškiniu Vengrija prašo Teisingumo Teismo visą pirmą panaikinti 2018 m. birželio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/957, kuria iš dalies keičiama Direktyva 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje (OL L 173, 2018, p. 16, klaidų ištaisymas OL L 91, 2019, p. 77) (toliau – ginčijama direktyva), o nepatenkinus šio reikalavimo – panaikinti kelias šios direktyvos nuostatas.

Teisinis pagrindas

SESV

2 SESV 9 straipsnis išdėstyta taip:

„Nustatydamas ir įgyvendindamas savo politikos kryptis ir veiksmus, Sąjunga atsižvelgia į reikalavimus, susijusius su didelio užimtumo skatinimu, tinkamos socialinės apsaugos užtikrinimu, kova su socialine atskirtimi, aukšto lygio švietimu, mokymu ir žmonių sveikatos apsauga.“

3 SESV 53 straipsnyje numatyta:

1. Kad asmenims būtų lengviau imtis veiklos ir verstis ja kaip savarankiškai dirbantiems asmenims, Europos Parlamentas ir [Europos Sąjungos] Taryba, spręsdami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, leidžia direktyvas dėl diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialias kvalifikacijas rodančių dokumentų abipusio pripažinimo ir dėl valstybių narių įstatymų bei kitų teisės aktų nuostatų dėl savarankiškai dirbančių asmenų veiklos pradėjimo ir vertimosi ja koordinavimo.

2. Laipsniškas apribojimų medikams, giminiškoms profesijoms ir farmacininkams panaikinimas

priklauso nuo to, kaip ?vairiose valstyb?se nar?se koordinuojamos j? profesin?s veiklos s?lygos.“

4 SESV 58 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Laisv? teikti paslaugas transporto srityje reglamentuoja transportui skirtos antraštin?s dalies nuostatos.“

5 SESV 62 straipsnyje nustatyta:

„Šio skyriaus reglamentuojamiems klausimams taikomos 51–54 straipsni? nuostatos.“

6 SESV 153 straipsnyje ?tvirtinta:

„1. Siekdama 151 straipsnyje keliam? tiksl?, S?junga remia ir papildo valstybi? nari? veikl? šiose srityse:

- a) vis? pirma darbo aplinkos gerinimo siekiant r?pintis darbuotoj? sveikata ir sauga;
- b) darbo s?lyg?;
- c) darbuotoj? socialinio draudimo ir socialin?s apsaugos;
- d) darbuotoj? socialin?s apsaugos nutraukus darbo sutart?;
- e) darbuotoj? informavimo ir konsultavimo;
- f) atstovavimo darbuotoj? ir darbdavi? interesams bei ši? interes? ir bendr? sprendim? kolektyvinio gynimo atsižvelgiant ? šio straipsnio 5 dal?;

<...>

2. Šiuo tikslu Europos Parlamentas ir Taryba:

- a) gali numatyti priemones, skirtas valstybi? nari? bendradarbiavimui skatinti rodant iniciatyv? tobulinti žinias, pl?toti keitim?si informacija ir geriausia patirtimi, remti naujoviškus poži?rius ir vertinti patirt?, išskyrus valstybi? nari? ?statym? ir kit? teis?s akt? derinim?;
- b) atsižvelgdami ? kiekvienoje valstyb?je nar?je esamas s?lygas ir technines taisykles, gali šio straipsnio 1 dalies a–i punktuose nurodytose srityse direktyvomis nustatyti b?tiniausius laipsniško ?gyvendinimo reikalavimus. Tokiose direktyvose vengiama nustatyti administracinius, finansinius ir teisinius apribojimus, galin?ius varžyti maž?j? ir vidutini? ?moni? k?rim? ir pl?tojim?.

Europos Parlamentas ir Taryba, pasikonsultav? su Ekonomikos ir socialini? reikal? komitetu ir Region? komitetu, sprendžia pagal ?prast? teis?k?ros proced?r?.

1 dalies c, d, f, ir g punktuose nurodytose srityse Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir min?tais komitetais, vieningai sprendžia pagal speciali? teis?k?ros proced?r?.

Taryba, remdamasi Komisijos pasi?lymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, gali ?prast? teis?k?ros proced?r? vieningai nuspr?sti taikyti 1 dalies d, f ir g punktams.

<...>

5. Šio straipsnio nuostatos netaikomos darbo užmokes?iui, teisei jungtis ? asociacijas, teisei streikuoti arba teisei imtis lokaut?..“

Komandiruojamiems darbuotojams taikomi teis?s aktai

Direktyva 96/71/EB

7 1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva d?l darbuotoj? komandiravimo paslaug? teikimo sistemoje (OL L 18, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvi? k., 5 sk., 2 t., p. 431) buvo priimta remiantis EB 57 straipsnio 2 dalimi ir 66 straipsniu (dabar atitinkamai – SESV 53 straipsnio 1 dalis ir 62 straipsnis).

8 Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta, kad šios direktyvos tikslas – užtikrinti ? valstybi? nari? teritorij? komandiruotiems darbuotojams darbo s?lygas, susijusias su joje nurodytais dalykais, kuriuos toje valstyb?je nar?je, kurioje darbas yra atliekamas, reglamentuoja ?statymai ir kiti teis?s aktai ir (arba) kolektyvin?s sutartys ar arbitražo sprendimai, paskelbti visuotinai taikytinai.

9 Tarp Direktyvoje 96/71 reglamentuot? dalyk? buvo minimalios darbo užmokes?io normos, ?skaitant viršvalandži? apmok?jimo normas (3 straipsnio 1 dalies c punktas).

Gin?ijama direktyva

10 Gin?ijama direktyva priimta remiantis SESV 53 straipsnio 1 dalimi ir 62 straipsniu.

11 Gin?ijamos direktyvos 1, 4, 6 ir 9–11 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(1) laisvas darbuotoj? jud?jimas, ?sisteigimo laisv? ir laisv? teikti paslaugas – esminiai vidaus rinkos principai, ?tvirtinti Sutartyje d?l Europos S?jungos veikimo (toliau – SESV). S?junga toliau stiprina t? princip? ?gyvendinim? ir vykdymo užtikrinim?, ir jais siekiama užtikrinti vienodas verslinink? veiklos s?lygas ir darbuotoj? teisi? apsaug?;

<...>

(4) pra?jus daugiau nei dvidešim?iai met? po <...> [D]irektyvos 96/71 <...> pri?mimo tapo b?tina ?vertinti, ar ja teb?ra užtikrinama dviej? poreiki? – poreikio skatinti paslaug? teikimo laisv? ir užtikrinti vienodas s?lygas ir poreikio apsaugoti komandiruot? darbuotoj? teises – pusiausvyrą. Siekiant užtikrinti, kad taisykl?s b?t? taikomos vienodai, ir pasiekti reali? socialin? konvergencij?, perži?rint Direktyv? 96/71 <...>, pirmenyb? tur?t? b?ti teikiama [2014 m. geguž?s 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos] direktyvos 2014/67/ES [d?l Direktyvos 96/71/EB d?l darbuotoj? komandiravimo paslaug? teikimo sistemoje vykdymo užtikrinimo ir kuria iš dalies kei?iamas Reglamentas (ES) Nr. 1024/2012 d?l administracinio bendradarbiavimo per Vidaus rinkos informacin? sistem? (IMI reglamentas) (OL L 159, 2014, p. 11)] ?gyvendinimui ir vykdymo užtikrinimui;

<...>

(6) vienod? s?lyg? taikymo principas ir bet kokios diskriminacijos d?l pilietyb?s uždraudimas S?jungos teis?je buvo ?tvirtinti dar [S]teigiamosiomis sutartimis. Antrin?s teis?s aktais ?gyvendintas vienodo darbo užmokes?io principas galioja ne tik vyr? ir moter? atžvilgiu, bet ir pagal terminuotas darbo sutartis dirban?i? darbuotoj? bei panaš? darb? dirban?i? nuolatini? darbuotoj?, ne vis? bei vis? darbo dien? dirban?i? darbuotoj? ir laikin?j? darbuotoj? bei panaš? darb? dirban?i? ?mon?s laikinojo darbo naudotojos darbuotoj? atžvilgiu. Tie principai apima vis?

priemonių, kuriomis tiesiogiai ar netiesiogiai diskriminuojama dėl pilietybės, uždraudimų. Taikant tuos principus, kartu turi būti atsižvelgiama į atitinkamą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką;

<...>

(9) komandiravimas pagal savo pobūdį yra laikinas. Komandiruoti darbuotojai paprastai grąžta į valstybę narę, iš kurios jie buvo komandiruoti, kai užbaigiamas darbas, kurį atlikti jie buvo komandiruoti. Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kad kai kurios komandiruotės yra ilgalaikės, ir pripažįstant priimančiosios valstybės narės darbo rinkos ir tokiems ilgiems laikotarpiams komandiruotų darbuotojų sąsają, ilgesnį nei 12 mėnesių komandiruotėi atveju priimančiosios valstybės narės turėtų užtikrinti, kad į ją teritoriją darbuotojus komandiruojančios įmonės garantuotų tiems darbuotojams papildomas darbo sąlygas, kurios būtų privalomai taikomos [kurios privalomai taikomos] darbuotojams valstybėje narėje, kurioje atliekamas darbas. Gavus motyvotą paslaugų teikėjo pranešimą, tas laikotarpis turėtų būti pratęstas;

(10) būtina užtikrinti didesnį darbuotojų apsaugą siekiant garantuoti laisvę teikti paslaugas teisingomis sąlygomis tiek trumpuoju, tiek ilguoju laikotarpiu, visų pirma užkertant kelią Sutartimis garantuotą teisę pažeidimui. Tačiau tokie darbuotojų apsaugą užtikrinančiomis taisyklėmis negali būti daromas poveikis į kitos valstybės narės teritoriją darbuotojus komandiruojančiai įmonei teisei naudotis laisve teikti paslaugas taip pat ir tais atvejais, kai komandiruotės trukmė viršija 12 mėnesių, arba, kai taikytina, – 18 mėnesių. Todėl bet kokia nuostata, taikytina komandiruotiems darbuotojams, kai komandiruotės trukmė viršija 12 mėnesių arba, kai taikytina, – 18 mėnesių, turi būti suderinama su ta laisve. Pagal nusistovėjusį teismų praktiką laisvę teikti paslaugas apribojimais yra leistini tik jei tie apribojimai yra pateisinami dėl svarbių viešojo intereso priežasčių ir jei jie yra proporcingi ir būtini;

(11) kai komandiruotės trukmė viršija 12 mėnesių, arba, kai taikytina, – 18 mėnesių, papildomos darbo sąlygos, kurias turi garantuoti darbuotojus į kitos valstybės narės teritoriją komandiruojančios įmonės, turėtų būti taikomos ir darbuotojams, kurie yra komandiruojami kitiems komandiruotiems darbuotojams, atliekantiems tą pačią užduotį toje pačioje vietoje, pakeisti, siekiant užtikrinti, kad tokiais pakeitimais nebūtų naudojamosi norint apeiti taisykles, kurios priešingu atveju būtų taikytinos.“

12 Šio direktyvos 16–19 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(16) iš tiesų integruotoje ir konkurencingoje vidaus rinkoje įmonės konkuruoja remdamosi tokiais veiksniais, kaip antai našumas, veiksmingumas ir darbuotojų išsilavinimo ir įgūdžių lygis, taip pat į prekių ir paslaugų kokybę ir į novatoriškumo lygį;

(17) darbo užmokesčio taisyklės nustato pačios valstybės narės vadovaudamosi nacionaline teise ir (arba) praktika. Darbo užmokesčio nustatymas yra tik valstybių narių ir socialinių partnerių reikalas. Ypatingas dėmesys turėtų būti kreipiamas į tai, kad nebūtų pažeistos nacionalinės darbo užmokesčio nustatymo sistemos ar atitinkamų šalių laisvės;

(18) lyginant komandiruotam darbuotojui mokamą darbo užmokestį ir pagal priimančiosios valstybės narės nacionalinius įstatymus ir (arba) praktiką priklausantį darbo užmokestį, turėtų būti atsižvelgiama į bendrą darbo užmokesčio sumą. Turėtų būti lyginama bendra darbo užmokesčio sudedamųjų dalių suma, o ne atskiros darbo užmokesčio sudedamosios dalys, kurios tapo privalomos, kaip numatyta šioje direktyvoje. Tačiau siekiant užtikrinti skaidrumą ir padėti kompetentingoms institucijoms ir įstaigoms atlikti patikrinimus ir vykdyti kontrolę, būtina, kad darbo užmokesčio sudedamąsias dalis būtų galima nustatyti pakankamai išsamiai pagal valstybės narės, iš kurios darbuotojas buvo komandiruotas, nacionalinę teisę ir (arba) praktiką. Su

komandiruote faktiškai susiję komandiruočių pinigai, išskyrus atvejus, kai jie yra susiję su komandiruočių išlaidomis, pavyzdžiui, kelionės, maitinimo ir apgyvendinimo išlaidomis, turėtų būti laikomi darbo užmokesčio dalimi ir tokius komandiruočių pinigus turėtų būti atsižvelgiama siekiant palyginti bendrą darbo užmokesčio sumą;

(19) su komandiruote susiję komandiruočių pinigai dažnai skiriami siekiant kelių tikslų. Tiek, kiek jų tikslas yra kompensuoti išlaidas, susijusias su komandiruote, kaip antai kelionės, maitinimo ir apgyvendinimo išlaidas, jie neturėtų būti laikomi darbo užmokesčio dalimi. Tokių išlaidų kompensavimo taisyklės turi nustatyti pačių valstybės nars, vadovaudamasi savo nacionaline teise ir (arba) praktika. Darbdavys turėtų kompensuoti komandiruotiems darbuotojams tokias išlaidas vadovaudamasis darbo santykiams taikytina nacionaline teise ir (arba) praktika.“

13 Šios direktyvos 24 konstatuojamoje dalyje nurodyta:

„[Š]ia direktyva nustatoma subalansuota sistema laisvės teikti paslaugas ir komandiruočių darbuotojų apsaugos atžvilgiu, kuri yra nediskriminuojamojo pobūdžio, skaidri ir proporcinga ir kuria tuo pačiu metu atsižvelgiama į nacionalinių darbo santykių ypatybes. Šia direktyva netrukdoma taikyti palankesnes darbo sutarties sąlygas komandiruotiems darbuotojams.“

14 Ginčijamos direktyvos 1 straipsnio 1 dalies b punktu Direktyvos 96/71 1 straipsnio 1 terptos –1 ir –1a dalys:

„–1. [Direktyva 96/71] užtikrinama komandiruočių darbuotojų apsauga jų komandiruočių metu laisvės teikti paslaugas atžvilgiu, nustatant privalomas nuostatas dėl darbo sąlygų ir darbuotojų sveikatos apsaugos ir saugos, kuri turi būti laikomasi.

–1a. [Direktyva 96/71] nedaromas poveikis naudojimuisi valstybių narių ir Sąjungos lygmeniu pripažintomis pagrindinėmis teisėmis, įskaitant teisę ar laisvę streikuoti arba imtis kitų veiksmų, numatytų konkrečiose valstybių narių darbo santykių sistemose, laikantis nacionalinės teisės ir (arba) praktikos. Jei taip pat nedaromas poveikis teisei derintis dėl kolektyvinių susitarimų, juos sudaryti ir užtikrinti jų vykdymą ar imtis kolektyvinių veiksmų pagal nacionalinę teisę ir (arba) praktiką.“

15 Ginčijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a punktu pakeistas Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punktas, šio pastraipo 1 terpti h ir i punktai, o šio straipsnio 3 straipsnio 1 dalis terpta trečia pastraipa:

„1. Valstybės nars užtikrina, kad nepriklausomai nuo to, kuri teisė yra taikoma darbo santykiams, 1 straipsnio 1 dalyje nurodytos zmonės jų teritorijoje komandiruotiems darbuotojams, remiantis vienodu sąlygų taikymo principu, garantuotų darbo sutarties sąlygas, apimančias toliau nurodytus dalykus, kurie valstybėje narsėje, kurioje darbas atliekamas, yra nustatyti:

– sąstatymais ir kitais teisės aktais ir (arba)

– kolektyvinėmis sutartimis ar arbitražo sprendimais, kurie buvo paskelbti visuotinai taikytiniais arba yra kitais atžvilgiais taikomi pagal 8 dalį:

<...>

c) darbo užmokestis, įskaitant viršvalandžių apmokėjimo normas; šis punktas netaikomas papildomų profesinių pensijų sistemoms;

<...>

h) darbuotojų apgyvendinimo, kai jie darbuotojams, dirbantiems kitoje nei jų prasta darbo vieta, užtikrina darbdavys, sąlygos;

i) komandiruočių pinigai ar išlaidų kompensavimas, siekiant padengti toli nuo namų dėl profesinių priežasčių esančių darbuotojų kelionų, maitinimo ir apgyvendinimo išlaidas.

<...>

[Direktyvoje 96/71] darbo užmokesčio sąvoka apibrėžiama pagal valstybės narės, į kurios teritoriją darbuotojas komandiruojamas, nacionalinę teisę ir (arba) praktiką ir apima visas darbo užmokesčio sudedamąsias dalis, kurios yra privalomos pagal nacionalinius įstatymus ir kitus teisės aktus arba kolektyvinės sutartys ar arbitražo sprendimus, kurie toje valstybėje narėje buvo paskelbti visuotinai taikytiniais arba yra kitais atžvilgiais taikomi pagal 8 dalį.“

16 Ginčijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies b punktu Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 terpta 1a dalis, joje numatyta:

„Kai faktinė komandruotės trukmė viršija 12 mėnesių, valstybės narės užtikrina, nepriklausomai nuo to, kuri teisė yra taikoma darbo santykiams, kad 1 straipsnio 1 dalyje nurodytos įmonės į teritoriją komandruotiems darbuotojams, remiantis vienodu sąlygų taikymo principu, be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų darbo sutarties sąlygų garantuoti visas taikytinas darbo sutarties sąlygas, kurios valstybėje narėje, kurioje yra atliekamas darbas, yra nustatytos:

- įstatymais ir kitais teisės aktais ir (arba)
- kolektyvinėmis sutartimis ar arbitražo sprendimais, kurie buvo paskelbti visuotinai taikytiniais arba yra kitais atžvilgiais taikomi pagal 8 dalį.

Šios dalies pirma pastraipa netaikoma toliau nurodytiems dalykams:

a) darbo sutarties sudarymo ir nutraukimo procedūros, formalumams ir sąlygoms, įskaitant nekonkuravimo sąlygas;

b) papildomų profesinių pensijų sistemoms.

Kai paslaugų tiekėjas pateikia motyvuotą pranešimą, valstybės narė, kurioje teikiama paslauga, pradžioje pirmoje pastraipoje nurodytą laikotarpį iki 18 mėnesių.

Jeigu 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta įmonė pakeičia komandruotą darbuotoją kitu komandruotu darbuotoju, atliekančiu tą patį darbą toje pačioje vietoje, komandruotės trukmė šios dalies tikslais yra bendra atitinkamam atskirai komandruotam darbuotojui komandruotės laikotarpiui trukmė.

Šios dalies ketvirtoje pastraipoje nurodyta „[t]o paties darbo toje pačioje vietoje“ samprata apibrėžiama atsižvelgiant į, *inter alia*, teiktinos paslaugos pobūdį, atliktiną darbą ir darbo vietos adresą (ųs).“

17 Ginčijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies c punkte numatyta, kad Direktyvos 96/71 3 straipsnio 7 dalis nuo šiol suformuluota taip:

„1–6 dalys netrukdo taikyti darbuotojams palankesnę darbo sutarties sąlygą.

Su komandruote susiję komandruočių pinigai laikomi darbo užmokesčio dalimi, išskyrus atvejus, kai jie yra mokami kompensuojant komandruotės faktines išlaidas, kaip antai kelionų, maitinimo ir apgyvendinimo išlaidas. Nedarant poveikio 1 dalies pirmos pastraipos i punktui, darbdavys

kompensuoja komandiruotam darbuotojui tokias išlaidas laikantis nacionalinės teisės ir (arba) praktikos, taikomų darbo santykiams.

Jeigu pagal darbo santykiams taikytinas darbo sąlygas nenustatyta, ar su komandiruote susijusi komandiruotpinigių dalys mokamos kaip faktinių išlaidų kompensavimas, ir tuo atveju, kai taip yra, kurios tai yra dalys, arba kurios yra darbo užmokesčio dalimi, tuomet laikoma, kad visi komandiruotpinigiaai mokami kaip išlaidų, susijusių su komandiruote, kompensavimas.“

18 Ginijamos direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Ši direktyva kelių transporto sektoriui taikoma nuo teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo iš dalies keičiamos [2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos] direktyvos 2006/22/EB [dėl bėginių sėlygų Tarybos reglamentams (EEB) Nr. 3820/85 ir (EEB) Nr. 3821/85 dėl su kelių transporto veikla susijusių socialinių teisės aktų įgyvendinti ir panaikinant Direktyvą 88/599/EEB (OL L 102, 2006, p. 35] nuostatos dėl vykdymo užtikrinimo reikalavimų ir nustatomos konkrečios su Direktyva 96/71 <...> ir Direktyva 2014/67 <...> susijusios kelių transporto vairuotojų komandiravimo taisyklės, taikymo pradžios dienos.“

Teisės aktai, reglamentuojantys sutartinęms prievolėms taikytiną teisę

19 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinęms prievolėms taikytinos teisės („Roma I“) (OL L 177, 2008, p. 6; toliau – reglamentas „Roma I“) 40 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Reikėtų vengti situacijų, kai kolizinės teisės normos išsklaidomos keliuose dokumentuose ir skiriasi. Tačiau šis reglamentas nepanaikina galimybių su sutartinėmis prievolėmis susijusias teisės kolizijos taisyklės traukti [Sąjungos] teisės nuostatas, susijusias su konkrečiais dalykais.

Šis reglamentas neturėtų daryti įtakos kitų teisės aktų, nustatančių taisykles, skirtas prisidėti prie tinkamo vidaus rinkos veikimo, taikymui, jei jie negali būti taikomi kartu su teise, nustatyta pagal šio reglamento teisės normas. <...>“

20 Šio reglamento 8 straipsnyje „Individualios darbo sutartys“ nustatyta:

„1. Individualiai darbo sutartys taikoma pagal 3 straipsnį šalių pasirinkta teisė. Tačiau toks teisės pasirinkimas negali atimti iš darbuotojo apsaugos, kurią jam teikia nuostatos, nuo kurių negalima nukrypti susitarimu pagal teisę, kuri nepasirinkus teisės būtų taikoma šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalių pagrindu.

2. Tiek, kiek šalys nepasirinko individualiai darbo sutartys taikytinos teisės, sutartys taikoma teisė valstybės [taikoma valstybės], kurioje, o jei ši sąlyga netenkinama – iš kurios, darbuotojas vykdydamas sutartį prastai atlieka darbą, teisė. Laikoma, kad valstybė, kurioje prastai atliekamas darbas, nepasikeitė, jei darbuotojas [darbuotojas] laikinai dirba kitoje valstybėje.

<...>“

21 Minuto reglamento 23 straipsnyje „Santykis su kitomis [Sąjungos] teisės nuostatomis“ numatyta:

„Šis reglamentas, išskyrus 7 straipsnį, neturi įtakos tam, kaip taikomos [Sąjungos] teisės nuostatos, kuriomis tam tikrais klausimais nustatomos su sutartinėmis prievolėmis susijusios teisės kolizijos taisyklės.“

Šali? reikalavimai ir procesas Teisingumo Teisme

22 Vengrija Teisingumo Teismo prašo:

- vis? pirma panaikinti gin?ijam? direktyv?,
- nepatenkinus šio prašymo:
- panaikinti gin?ijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a punkt?, kuriame išd?styta Direktyvos 96/71 naujo 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkto ir naujos 3 straipsnio 1 dalies tre?ios pastraipos tekstas,
- panaikinti gin?ijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies b punkt?, kuriame išd?styta Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalies tekstas,
- panaikinti gin?ijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies c punkt?,
- panaikinti gin?ijamos direktyvos 3 straipsnio 3 dal? ir
- priteisti iš Parlamento ir Tarybos bylin?jimosi išlaidas.

23 Parlamentas ir Taryba prašo Teisingumo Teismo atmesti ieškin? ir priteisti iš Vengrijos bylin?jimosi išlaidas.

24 Vengrija, remdamasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 16 straipsnio tre?ia pastraipa, papraš?, kad byl? nagrin?t? didžioji kolegija.

25 2019 m. vasario 21 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi Vokietijos Federacinei Respublikai, Pranc?zijos Respublikai, Nyderland? Karalystei ir Komisijai leista ?stoti ? byl? palaikyti Parlamento ir Tarybos reikalavim?.

26 2019 m. kovo 27 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi Švedijos Karalystei leista ?stoti ? byl? palaikyti Tarybos reikalavim?.

D?I ieškinio

27 Gr?sdoma savo ieškin? Vengrija nurodo penkis pagrindus, grindžiamus neteisingai pasirinktu teisiniu pagrindu priimant gin?ijam? direktyv?, SESV 153 straipsnio 5 dalies pažeidimu ir piktnaudžiavimu ?galiojimais, SESV 56 straipsnio pažeidimu, šio straipsnio pažeidimu, kiek gin?ijama direktyva neleidžiama veiksmingai naudotis laisve teikti paslaugas, reglamento „Roma I“, taip pat teisinio saugumo ir teis?s norm? aiškumo princip? nepaisymu.

D?I ieškinio pirmojo pagrindo, grindžiamo neteisingai pasirinktu teisiniu pagrindu priimant gin?ijam? direktyv?

Šali? argumentai

28 Vengrija teigia, kad Sąjungos teis?s akt? leid?jas pasirinko netinkam? teisin? pagrind? gin?ijamai direktyvai priimti, kai r?m?si SESV 53 straipsnio 1 dalimi ir 62 straipsniu. Atsižvelgiant ? šios direktyvos tiksl? ir turin?, ja siekiama vien arba vis? pirma apsaugoti darbuotojus, o ne panaikinti laisv?s teikti paslaugas kli?tis.

29 Šiuo klausimu Vengrija mano, kad teisinis pagrindas, susij?s su laisve teikti paslaugas, neapima darbuotoj? apsaugos tiksl? ar toje srityje priimtini? teis?s akt?, nurodyt? SESV 153

straipsnyje.

30 Pagrindinis gin?ijamos direktyvos tikslas – užtikrinti vienod? poži?r? ? darbuotojus, vis? pirma darbuotoj? vienodo darbo užmokes?io princip? taikant ir darbuotojams, komandiruotiems teikti paslaugas kitoje valstyb?je nar?je. Pastariesiems mok?tinas visas darbo užmokestis, numatytas priiman?iosios valstyb?s nar?s teis?je.

31 Vis d?lto, atsižvelgiant ? gin?ijamos direktyvos teikiamos apsaugos poveik?, ji prieštarauja S?jungos konkurencingumo didinimo, taip pat valstybi? nari? sanglaudos ir solidarumo principams.

32 Be to, Vengrija pažymi, kad Taryba konkre?iai nenurod?, kurios privalomos šios direktyvos nuostatos leido realiai sustiprinti laisv? teikti paslaugas, užtikrinant darbuotoj? apsaug? ir nes?žiningos konkurencijos prevencij?.

33 Išnagrin?jusi šios direktyvos turin?, Vengrija daro išvad?, kad joje n?ra nuostat?, galin?i? pateisinti S?jungos teis?s akt? leid?jo pasirinkt? teisin? pagrind?.

34 Ji mano, kad ta pati išvada darytina, net jei gin?ijamos direktyvos turinys ir tikslai b?t? nagrin?jami atsižvelgiant ir ? akt?, kur? ji iš dalies pakei?ia, nes šioje direktyvoje Direktyvos 96/71 tikslas apibr?žtas taip, kad apima tik komandiruojam? darbuotoj? apsaugos užtikrinim?.

35 Jos nuomone, b?tinyb? vertinti pakeitimus atsižvelgiant ? j? kontekst? ir nagrin?ti vis? teis?k?ros proced?r? priimt? teis?s akt? nereiškia, kad akto, kuriuo padaromi pakeitimai, teisinis pagrindas turi b?ti nustatomas atsižvelgiant vien ? kei?iamo akto tikslus ir turin?.

36 Tuo remdamasi Vengrija daro išvad?, kad teisinis pagrindas pirmiausia turi b?ti nustatomas atsižvelgiant ? akto, kuriuo daromi pakeitimai, tiksl? ir turin? ir kad SESV 153 straipsnio 2 dalies b punktas gal?jo b?ti tinkamas teisinis pagrindas, nes gin?ijamoje direktyvoje reglamentuoti klausimai, kurie b?tent patenka ? pastarosios nuostatos, o ne ? SESV 53 ir 62 straipsni?, taikymo srit?.

37 Parlamentas ir Taryba, palaikomi Vokietijos Federacin?s Respublikos, Pranc?zijos Respublikos, Nyderland? Karalyst?s, Švedijos Karalyst?s ir Komisijos, nesutinka su Vengrijos argumentais.

Teisingumo Teismo vertinimas

38 Iš pradži? reikia, pirma, priminti, kad S?jungos akto teisinio pagrindo pasirinkimas turi b?ti grindžiamas objektyviais kriterijais, kuriems gali b?ti taikoma teismin? kontrol?, kaip antai šio akto tikslu ir turiniu. Jeigu išnagrin?jus atitinkam? teis?s akt? matyti, kad juo siekiama dviej? tiksl? arba jis turi dvi sudedam?sius dalis, ir jei viena iš j? yra laikytina pagrindine ar dominuojan?ia, o kita tik papildoma, teis?s aktas turi b?ti grindžiamas tik vienu teisiniu pagrindu – tuo, kurio reikalauja pagrindinis tikslas ar pagrindin? ar dominuojanti sudedamoji dalis (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *?ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba*, C?482/17, EU:C:2019:1035, 31 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

39 Be to, reikia pažym?ti, kad, siekiant nustatyti tinkam? teisin? pagrind?, gali b?ti atsižvelgiama ? teisin? kontekst?, kuriam esant priimtas naujas teis?s aktas, vis? pirma d?l to, kad toks kontekstas gali pad?ti paaiškinti to teis?s akto tiksl? (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *?ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba*, C?482/17, EU:C:2019:1035, 32 punktą).

40 Taigi, kiek tai susij? su teis?s aktu, kuriuo, kaip ir gin?ijamos direktyvos atveju, kei?iamas esamas teis?s aktas, siekiant nustatyti jo pri?mimo teisin? pagrind? taip pat svarbu atsižvelgti ? juo kei?iam? esam? teis?s akt?, b?tent ? jo tiksl? ir turin? (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *?ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba*

, C?482/17, EU:C:2019:1035, 42 punktą).

41 Be to, kai teis?k?ros proced?ra priimtu aktu jau buvo koordinuoti valstybi? nari? teis?s aktai tam tikroje srityje, kurioje S?jungos kompetencijai priklauso imtis veiksm?, iš S?jungos teis?s akt? leid?jo negali b?ti atimta galimyb? pritaikyti š? akt? prie pasikeitusi? aplinkybi? ar naujos informacijos, atsižvelgiant ? jam tenkan?i? pareig? užtikrinti SESV pripažint? bendr?j? interes? apsaug? ir atsižvelgti ? šios Sutarties 9 straipsnyje ?tvirtintus S?jungos bendrus tikslus, tarp j? reikalavimus, susijusius su didelio užimtumo skatinimu ir tinkamos socialin?s apsaugos užtikrinimu (šiuo klausimu žr. 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *AGET Iraklis*, C?201/15, EU:C:2016:972, 78 punkt?).

42 Iš tikr?j?, esant tokiai situacijai, S?jungos teis?s akt? leid?jas gali tinkamai vykdyti jam tenkan?i? pareig? užtikrinti Sutartimi pripažint? bendr?j? interes? ir S?jungos bendr? tiksl? apsaug?, tik jeigu jam leidžiama pritaikyti atitinkamus S?jungos teis?s aktus prie toki? pasikeitusi? aplinkybi? ar naujos informacijos (šiuo klausimu žr. 2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *?ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba*, C?482/17, EU:C:2019:1035, 39 punkt? ir jame nurodyt? jurisprudencij?).

43 Antra, svarbu pažym?ti, kad, kai Sutartyse numatyta speciali nuostata, kuri gali b?ti teisinis nagrin?jamo teis?s akto pagrindas, jis turi b?ti priimamas remiantis šia nuostata (2015 m. vasario 12 d. Sprendimo *Parlamentas / Taryba*, C?48/14, EU:C:2015:91, 36 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

44 Tre?ia, iš kartu aiškintin? SESV 53 straipsnio 1 dalies ir 62 straipsnio matyti, kad S?jungos teis?s akt? leid?jas turi kompetencij? priimti direktyvas, kuriomis siekiama koordinuoti valstybi? nari? ?statym? ir kit? teis?s akt? nuostatas d?l galimyb?s verstis paslaug? teikimo veikla ir jos vykdymo, kad b?t? sudarytos palankios s?lygos prad?ti ši? veikl? ir j? vykdyti.

45 Taigi šiomis nuostatomis S?jungos teis?s akt? leid?jui suteikiami ?galiojimai koordinuoti nacionalin?s teis?s aktus, kurie d?l j? skirtum? gali sudaryti laisv?s teikti paslaugas tarp valstybi? nari? kli???i?.

46 Vis d?lto tuo remiantis negalima daryti išvados, kad koordinuodamas tokius teis?s aktus S?jungos teis?s akt? leid?jas neturi kartu užtikrinti, kad b?t? paisoma ?vairi? valstybi? nari? siekiamo bendrojo intereso ir SESV 9 straipsnyje ?tvirtint? tiksl?, ? kuriuos S?junga turi atsižvelgti, apibr?ždama ir ?gyvendindama savo vis? r?ši? politik? ir veiksmus, tarp j? ir šio sprendimo 41 punkte primintus reikalavimus.

47 Vadinas, jeigu ?vykdomos r?mimosi SESV 53 straipsnio 1 dalimi, siejama su SESV 62 straipsniu, kaip teisiniu pagrindu, s?lygos, S?jungos teis?s akt? leid?jui negalima trukdyti remtis šiuo teisiniu pagrindu d?l to, kad jis taip pat atsižvelg? ? tuos reikalavimus (šiuo klausimu žr. 1997 m. geguž?s 13 d. Sprendimo *Vokietija / Parlamentas ir Taryba*, C?233/94, EU:C:1997:231, 17 punkt? ir 2016 m. geguž?s 4 d. Sprendimo *Philip Morris Brands ir kt.*, C?547/14, EU:C:2016:325, 60 punkt? ir jame nurodyt? jurisprudencij?).

48 Tuo remiantis darytina išvada, kad koordinavimo priemoni?, kurias S?jungos teis?s akto leid?jas pri?m? remdamasis SESV 53 straipsnio 1 dalimi, siejama su SESV 62 straipsniu, tikslas turi b?ti ne tik sudaryti palankesnes s?lygas naudojimuisi laisve teikti paslaugas, bet ir prireikus apsaugoti kitus pagrindinius interesus, kuriems ši laisv? gali tur?ti ?takos (šiuo klausimu žr. 2016 m. geguž?s 4 d. Sprendimo *Philip Morris Brands ir kt.*, C?547/14, EU:C:2016:325, 60 punkt? ir jame nurodyt? jurisprudencij?).

49 Nagrin?jamu atveju reikia priminti, kad gin?ijama direktyva iš dalies pakei?iamos tam tikros

Direktyvos 96/71 nuostatos ir ? j? ?terpiamos naujos nuostatos, tod?l pastaroji direktyva yra gin?ijamos direktyvos teisinio konteksto dalis, kaip tai konkre?iai patvirtina šios direktyvos 1 ir 4 konstatuojamosios dalys, kur atitinkamai nurodoma, pirma, kad S?junga toliau stiprina esminius vidaus rinkos principus, kaip antai laisvo darbuotoj? jud?jimo, ?sisteigimo laisv?s ir laisv?s teikti paslaugas, kuriais siekiama vienod? verslinink? veiklos s?lyg? ir darbuotoj? teisi? apsaugos, ir, antra, kad pra?jus daugiau nei dvidešim?iai met? po Direktyvos 96/71 pri?mimo b?tina ?vertinti, ar ja teb?ra užtikrinama dviej? poreiki?, t. y. poreikio skatinti paslaug? teikimo laisv? ir užtikrinti vienodas konkurencijos s?lygas ir poreikio apsaugoti komandiruot? darbuotoj? teises, pusiausvyra.

50 Pirma, kalbant apie gin?ijamos direktyvos tiksl?, reikia pažym?ti, kad ja, vertinant kartu su direktyva, kuri? ji iš dalies pakei?ia, siekiama užtikrinti dviej? interes? pusiausvyr?, t. y. viena vertus, vis? valstybi? nari? ?moni? galimyb? teikti paslaugas vidaus rinkoje komandiruojant darbuotojus iš ?sisteigimo valstyb?s nar?s ? valstyb? nar?, kurioje jos teikia savo paslaugas, ir, kita vertus, apsaugoti komandiruot? darbuotoj? teises.

51 Šiuo tikslu priimdamas gin?ijam? direktyv? S?jungos teis?s akt? leid?jas siek? užtikrinti laisv? teikti paslaugas teisingomis s?lygomis, t. y. priimdamas teis?s normas, užtikrinan?ias konkurencij?, kuri toje pa?ioje valstyb?je nar?je neb?t? grindžiama iš esm?s skirting? darbo s?lyg? taikymu, atsižvelgiant ? tai, ar darbdavys ?sisteig?s toje valstyb?je nar?je, ir kartu – kuo didesn? komandiruot? darbuotoj? apsaug?, nes ši apsauga, be kita ko, kaip tai patvirtina šios direktyvos 10 konstatuojamoji dalis, yra b?das „garantuoti laisv? teikti paslaugas teisingomis s?lygomis“.

52 Taigi šia direktyva siekiama užtikrinti, kad komandiruot? darbuotoj? darbo s?lygos b?t? kuo labiau panašios ? darbuotoj?, kurie dirba priiman?iojoje valstyb?je nar?je ?sisteigusiame ?mon?se, darbo s?lygas ir atitinkamai didesn? komandiruot? darbuotoj? apsaug? šioje valstyb?je nar?je.

53 Antra, kalbant apie gin?ijamos direktyvos turin?, reikia pažym?ti, kad ja, b?tent Vengrijos kritikuojamomis nuostatomis, siekiama labiau atsižvelgti ? komandiruot? darbuotoj? apsaug?, kad ir toliau b?t? užtikrintas laisv?s teikti paslaugas priiman?iojoje valstyb?je nar?je ?gyvendinimas teisingomis s?lygomis.

54 Vadovaujantis šia logika, pirma, šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalimi iš dalies pakei?iama Direktyvos 96/71 1 straipsnio 1 dalis, ?terpiant, pirma, –1 dal?, skirt? pad?ti ?gyvendinti jos tiksl? užtikrinti komandiruot? darbuotoj? apsaug? per j? komandiruot?, ir, antra, ?terpiant –1a dal?, kurioje patikslinama, kad Direktyva 96/71 nedaro poveikio naudojimuisi valstybi? nari? ir S?jungos lygmeniu pripažintomis pagrindin?mis teis?mis.

55 Antra, gin?ijamos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a punkte padaromi Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pakeitimai, nurodant vienod? poži?r?, kuriuo turi b?ti pagr?stos komandiruotiems darbuotojams užtikrintinos darbo s?lygos. Tame punkte išple?iamas dalyk?, kuriems taikoma ši užtikrinimo garantija, s?rašas, prie j? priskiriant, pirma, darbuotoj? apgyvendinimo, kai j? darbuotojams, dirbantiems kitoje nei j? ?prasta darbo vieta, užtikrina darbdavys, s?lygas, ir, antra, komandiruoipinigių ir išlaid? kompensavim?, siekiant padengti toli nuo nam? d?l profesini? priežas?i? esan?i? darbuotoj? kelion?s, maitinimo ir apgyvendinimo išlaidas. Be to, Direktyvos 96/71, iš dalies pakeistos gin?ijama direktyva (toliau – pakeista Direktyva 96/71) 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte s?voka „darbo užmokestis“ pakei?ia s?vok? „minimali užmokes?io norma“.

56 Tre?ia, gin?ijamoje direktyvoje numatytas laipsniškumas taikant priiman?iosios valstyb?s nar?s darbo sutarties s?lygas: ?terpus ? Direktyv? 96/71 3 straipsnio 1a dal?, reikalaujama taikyti beveik visas šias s?lygas, kai faktin? komandiruot?s trukm? paprastai viršija dvylika mėnesi?.

57 Iš to, kas išdystyta matyti, priešingai, nei teigia Vengrija, kad ginijama direktyva pagerina naudojim?si laisve teikti paslaugas teisingomis slygomis, o tai yra pagrindinis tikslas, kurio ja siekiama, nes ja užtikrinama, kad komandiruot? darbuotoj? darbo slygos bus kiek galima panašesn?s ? darbuotoj?, dirban?i? priiman?iojoje valstyb?je nar?je ?steigtose ?mon?se, darbo slygas, šioms komandiruotiems darbuotojams šioje valstyb?je nar?je taikant slygas, kurios labiau užtikrina j? apsaug?, nei numatytosios Direktyvoje 96/71.

58 Treia, nors Direktyva 96/71 siekiama, kaip nurodyta jos 1 konstatuojamojoje dalyje, panaikinti valstyb?se nar?se laisvo asmen? ir paslaug? jud?jimo kli?tis, jos 5 konstatuojamoje pažym?ta, kad, skatinant bet koki? tarpvalstybin? paslaug? teikim?, reikia sudaryti s?žiningos konkurencijos slygas ir taikyti priemones, garantuojan?ias, kad bus paisoma darbuotoj? teisi?.

59 Btent siekiant ši? tiksl? šios direktyvos 13 ir 14 konstatuojamosiose dalyse skelbiama, kad b?tina koordinuoti valstybi? nari? ?statymus, siekiant nustatyti „pagrindines“ minimali? apsaug? užtikrinan?ias privalomas teis?s normas, kuri? priiman?iojoje valstyb?je turi paisyti darbdaviai, komandiruojantys ? j? darbuotojus.

60 Tuo remiantis darytina išvada, kad nuo pat Direktyvos 96/71 pri?mimo, siekiant pagerinti naudojim?si laisve teikti tarpvalstybines paslaugas, jau buvo atsižvelgta ? b?tinyb? užtikrinti konkurencij?, kuri neb?t? grindžiama iš esm?s skirting? darbo sutarties slyg? taikymu toje pa?ioje valstyb?je nar?je, atsižvelgiant ? tai, ar darbdavys joje ?sisteig?s, ir atitinkamai komandiruot? darbuotoj? apsaug?. Konkrečiai šios direktyvos 3 straipsnyje buvo nurodytos priiman?iojoje valstyb?je nar?je taikomos darbo slygos, kurias šios valstyb?s nar?s teritorijoje tur?jo užtikrinti darbdaviai j? komandiruotiems darbuotojams.

61 Be to, reikia priminti, kad, kaip nurodyta šio sprendimo 41 ir 42 punktuose, iš S?jungos teis?s akt? leid?jo, kuris naudodamasis teis?k?ros proced?ra priima teis?s akt?, netur?t? b?ti atimama galimyb? pritaikyti š? akt? prie bet koki? pasikeitusi? aplinkybi? ar bet kokios naujos informacijos, atsižvelgiant ? jam tenkan?i? užduot? užtikrinti SESV pripažint? bendr?j? interes? apsaug?.

62 Atsižvelgiant ? platesn? gin?ijamos direktyvos pri?mimo teisin? kontekst?, reikia pažym?ti, kad vidaus rinkoje ?vyko dideli? poky?i? nuo Direktyvos 96/71 ?sigaliojimo, tarp j? svarbiausi – 2004, 2007 ir 2013 m. ?vykusi S?jungos pl?tra, kuri l?m? tai, kad nuo šiol šioje rinkoje dalyvauja valstybi? nari?, kuriose apskritai taikytos darbo slygos skyr?si nuo taikom? kitose valstyb?se nar?se, ?mon?s.

63 Be to, kaip pažym?jo Parlamentas, Komisija savo 2016 m. kovo 8 d. darbo dokumente SWD(2016) 52 *final* „Poveikio vertinimas, pridedamas prie pasi?lymo d?l Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies kei?iama Direktyva 96/71“ (toliau – poveikio vertinimas) konstatavo, kad Direktyva 96/71 l?m? priiman?iojoje valstyb?je nar?je ?sisteigusi? ?moni? ir ? t? valstyb? darbuotojus komandiruojan?i? ?moni? nevienodas konkurencijos slygas, taip pat darbo rinkos segmentacij? d?l strukt?riškai skirting? j? atitinkamiems darbuotojams taikom? darbo užmokest? reglamentuojan?i? norm?.

64 Taigi, atsižvelgiant ? Direktyva 96/71 siekt? tiksl?, t. y. užtikrinti laisv? teikti tarpvalstybines paslaugas vidaus rinkoje s?žiningos konkurencijos slygomis ir darbuotoj? teisi? paisym?, S?jungos teis?s akt? leid?jas gal?jo, atsižvelgdamas ? pasikeitusias aplinkybes ir nauj? informacij?, nurodytas šio sprendimo 62 ir 63 straipsniuose, priimdamas gin?ijam? direktyv? remtis tuo pa?iu teis?s pagrindu kaip ir priimdamas Direktyv? 96/71. Iš tikr?j?, kad geriau pasiekt? š? tiksl? pasikeitus aplinkyb?ms, teis?s akt? leid?jas gal?jo manyti, kad buvo b?tina pritaikyti pusiausvyr?, kuria pagr?sta Direktyva 96/71, sustiprinant komandiruojam? ? priiman?i?j? valstyb?

nar? darbuotoj? teisi? apsaug? taip, kad ?mon?s, komandiruojan?ios ? t? valstyb? nar? darbuotojus, ir joje ?sisteigusios ?mon?s gal?t? konkuruoti vienesn?mis s?lygomis.

65 Reikia pridurti, kad, priešingai, nei teigia Vengrija, SESV 153 straipsnis n?ra specialus teisinis pagrindas, kuriuo remiantis gal?jo b?ti priimta gin?ijama direktyva. Iš tikr?j? šiuo SESV 153 straipsnis skirtas tik darbuotoj? apsaugai, o ne laisvei teikti paslaugas S?jungoje.

66 Tiesa, SESV 153 straipsnio 2 dalyje (a ir b punktuose) yra du skirtingi teisiniai pagrindai. Vis d?lto n? vienas iš j? negali b?ti gin?ijamos direktyvos pri?mimo pagrindas.

67 SESV 153 straipsnio 2 dalies a punkte tik numatyta, kad galima priimti priemones, skirtas valstybi? nari? bendradarbiavimui skatinti socialin?je srityje, o tai neatitinka nei gin?ijamos direktyvos tikslo – užtikrinti laisv? teikti paslaugas teisingomis s?lygomis, nei jos turinio – joje ?tvirtintos valstybi? nari? teis?s akt?, kuriuose reglamentuotos darbo s?lygos, koordinavimo priemon?s.

68 Nors pagal SESV 153 straipsnio 2 dalies b punkt? S?jungai leidžiama priimti suderinimo priemones tam tikrose S?jungos socialin?s politikos srityse, reikia konstatuoti, kad gin?ijama direktyva niekaip n?ra suderinimo direktyva, nes jos vienintel? paskirtis – užtikrinti, kad kai kurios priiman?iosios valstyb?s nar?s teis?s normos b?t? privalomos tais atvejais, kai kitoje valstyb?je nar?je ?sisteigusios ?mon?s komandiruoja ? j? savo darbuotojus, paisant, kaip teigiama šios direktyvos 24 konstatuojamojoje dalyje, nacionalini? darbo santyki? ?vairov?s.

69 Taigi SESV 153 straipsnis negal?jo b?ti gin?ijamos direktyvos pri?mimo teisinis pagrindas.

70 Iš to, kas išd?styta, darytina išvada, kad ieškinio pirm?j? pagrind? reikia atmesti.

D?l ieškinio antrojo pagrindo, grindžiamo SESV 153 straipsnio 5 dalies pažeidimu ir piktnaudžiavimu ?galiojimais

Šali? argumentai

71 Vengrija teigia, kad gin?ijama direktyva prieštarauja SESV 153 straipsnio 5 daliai, pagal kuri? teis?s akt?, kuriais reglamentuojamas pagal darbo sutart? dirban?io darbuotojo darbo užmokestis, pri?mimas nepriklauso S?jungos teis?s akt? leid?jo kompetencijai.

72 Ji iš ties? mano, kad, iš dalies pakeitus Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkt?, gin?ijama direktyva tiesiogiai nustatomas darbuotoj?, komandiruot? teikti tarpvalstybines paslaugas, darbo užmokestis.

73 Šiuo klausimu remdamasi Teisingumo Teismo jurisprudencija (2007 m. rugs?jo 13 d. Sprendimo *Del Cerro Alonso*, C?307/05, EU:C:2007:509, 40 ir 46 punktai,; taip pat 2008 m. balandžio 15 d. Sprendimo *Impact*, C?268/06, EU:C:2008:223, 123 punktas) ji nurodo, kad SESV 153 straipsnio 5 dalyje numatyta išimtis d?l darbo užmokes?io pateisinama tuo, kad darbo užmokes?io dyd? naudodamiesi laisve sudaryti sutartis nustato socialiniai partneriai, be to, šis klausimas priklauso valstybi? nari? kompetencijai.

74 Pagal gin?ijam? direktyv? reikalaujama taikyti pagal priiman?iosios valstyb?s nar?s teis?s aktus ar praktik? privalomas teis?s normas visoms su darbo užmokes?iu susijusioms s?lygoms, išskyrus papildomas profesini? pensij? sistemas. Taigi šia direktyva S?jungos teis? daro tiesiogin? poveik? nustatant darbo užmokest?.

75 Vengrija daro išvad?, kad netinkamo teisinio pagrindo pasirinkimas yra b?das nusl?pti S?jungos piktnaudžiavim? ?galiojimais priimant gin?ijam? direktyv?.

76 Parlamentas ir Taryba, palaikomi Vokietijos Federacin?s Respublikos, Nyderland? Karalyst?s, Švedijos Karalyst?s ir Komisijos, nesutinka su Vengrijos argumentais.

Teisingumo Teismo vertinimas

77 Ieškinio antr?j? pagrind? sudaro dvi dalys; tvirtinama, kad, pirma, gin?ijama direktyva prieštarauja SESV 153 straipsnio 5 daliai, pagal kuri? S?jungos teis?s akt? leid?jas neturi kompetencijos priimti teis?s nuostat? d?l pagal darbo sutart? dirban?io asmens darbo užmokes?io, ir, antra, kad priimdamas ši? direktyv? jis piktnaudžiavo ?galiojimais.

78 D?l pirmos šio pagrindo dalies reikia vis? pirma priminti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 69 punkto, SESV 153 straipsnis negal?jo b?ti gin?ijamos direktyvos teisinis pagrindas.

79 Iš tikr?j? šia direktyva tik koordinuojami valstybi? nari? teis?s aktai darbuotoj? komandiravimo srityje, ?pareigojant ?mones, kurios komandiruoja darbuotojus ? kit? nei j? ?sisteigimo valstyb? nar?, užtikrinti jiems tam tikras arba beveik visas šios valstyb?s nar?s privalomose teis?s normose numatytas darbo s?lygas, ?skaitant s?lygas d?l komandiruotiems darbuotojams mok?tino darbo užmokes?io.

80 Kadangi SESV 153 straipsnio 5 dalyje numatyta S?jungos kompetencijos, išplaukian?ios iš pirmesni? šio straipsnio dali?, kurios negali b?ti gin?ijamos direktyvos teisinis pagrindas ir d?l to netaikomos, išimtis, ji negali tur?ti ?takos šios direktyvos galiojimui.

81 Vadinasi reikia atmesti ieškinio antrojo pagrindo pirm? dal?.

82 D?l šio ieškinio pagrindo antros dalies reikia priminti, kad teis?s aktas laikomas priimtu piktnaudžiaujant ?galiojimais tik tada, jei remiantis objektyviais, tinkamais ir neprieštariniais ?rodymais paaišk?ja, kad jis priimtas tik ar bent jau iš esm?s siekiant kit? tiksl? nei tie, kuriems pasiekti buvo suteikti atitinkami ?galiojimai, arba norint išvengti SESV specialiai numatytos proced?ros, taikomos atitinkamu atveju (2015 m. geguž?s 5 d. Sprendimo *Ispanija / Parlamentas ir Taryba*, C?146/13, EU:C:2015:298, 56 punktas).

83 Pasak Vengrijos, S?jungos teis?s akt? leid?jas piktnaudžiavo ?galiojimais, pasirink?s netinkam? teisin? pagrind?, t. y. SESV 53 straipsnio 1 dal? ir SESV 62 straipsn?, tam, kad, nusl?pt? savo kišim?si nustatant darbo užmokest?, ir taip pažeid? SESV 153 straipsnio 5 dal?.

84 Išnagrin?jus ieškinio pirm?j? pagrind? matyti, kad gin?ijama direktyva buvo teisingai priimta remiantis SESV 53 straipsnio 1 dalimi ir 62 straipsniu, o išnagrin?jus šio pagrindo pirm? dal? – atitinkamai tai, kad ji priimta nepažeidžiant 153 straipsnio 5 dalies.

85 Vadinasi, reikia atmesti ieškinio antrojo pagrindo antr? dal?, taigi ir vis? š? pagrind?.

D?l ieškinio tre?iojo pagrindo, grindžiamo SESV 56 straipsnio pažeidimu

Šali? argumentai

86 Savo ieškinio tre?iajame pagrinde Vengrija teigia, kad gin?ijama direktyva prieštarauja SESV 56 straipsniui. Š? tre?i?j? pagrind? sudaro penkios dalys.

87 Remdamasi 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/123/EB

dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, 2006, p. 36) Vengrija pirmoje dalyje teigia, kad Sąjungos teisės aktais, kuriais reglamentuojama laisvė teikti paslaugas, įgyvendinamas pagrindinis principas, pagal kurį bet kuri valstybė narė turi pripažinti darbo sąlygas, kurias kita valstybė narė taiko laikydamasi Sąjungos teisės, nes kilmės valstybės teisės aktuose užtikrinama pakankama komandiruotų darbuotojų teisių apsauga.

88 Vengrija laikosi nuomonės, kad Direktyva 96/71, prieš jos dalinį pakeitimą ginijama direktyva, užtikrina tinkamą komandiruotų darbuotojų apsaugą, tvirtindama, kad atlyginant už darbą būtą mokamas priimančiojoje valstybėje narėje taikomas minimalus darbo užmokestis. Ji pažymi, kad reikalaujant mokėti šioje valstybėje narėje numatytą darbo užmokestį ginijamoje direktyvoje suabejota, ar tokioje valstybėje narėje mokamas minimalus darbo užmokestis tinkamas užtikrinti darbuotojų apsaugos tikslo įgyvendinimą, kitaip tariant, padengti gyvenimo išlaidas toje valstybėje.

89 Ji pabrėžia, kad šiuo pakeitimu iš esmės nesudaroma palankesnė sąlygų laisvei teikti paslaugas; jis prilygsta tiesioginiam kišimuisi ekonominius santykius ir juo panaikinamas kai kurių valstybių narių, kurias lengva nustatyti ir kuriose darbo užmokesčio lygis yra mažesnis, konkurencinis pranašumas, taigi Sąjungos teisės aktų leidėjas šitaip priėmęs priemonę, kuria iškraipoma konkurencija.

90 Be to, ji pažymi, kad Komisija poveikio vertinime taip ir nesugebėjo nurodyti kokių nors skaičių, kurie galėtų parodyti, jog siekiant darbuotojų apsaugos buvo būtina pakeisti Direktyvą 96/71, kiek tai susiję su komandiruotų darbuotojų darbo užmokesčiu.

91 Galiausiai Vengrija atlieka palyginimą su teisės aktais dėl socialinės apsaugos sistemos koordinavimo, pagal kuriuos kilmės valstybės narės užtikrinamas komandiruotų darbuotojų apsaugos lygis laikytinas tinkamu, o komandiruoto darbuotojo situacija nagrinėjama individualiai, atsižvelgiant į daugelį kriterijų, nes tikslas yra išvengti kelių nacionalinių teisių taikymo kartu.

92 Antroje dalyje Vengrija tvirtina, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte tvirtinta norma, kurioje pasirinkta „darbo užmokesčio“ sąvoka vietoj „minimalios užmokesčio normos“ sąvokos prieštarauja tikslui užtikrinti vienodą požiūrą priimančiosios valstybės narės darbuotojus ir šių valstybių narų komandiruotus darbuotojus, nes pagal ją reikalaujama, kad valstybėje narėje įsisteigusios įmonės jį kitų valstybių narų komandiruojamiems darbuotojams mokėtų darbo užmokestį, nustatomą atsižvelgiant į pastarojoje valstybėje vyraujančią praktiką, kuri nebūtinai taikoma šios valstybės narės įmonėms, nes pastarosios paprastai saisto tik minimalios darbo užmokesčio normos reikalavimas. Tuo remiantis darytina išvada, kad priimančiojoje valstybėje narėje taikoma minimali darbo užmokesčio norma laikytina pakankama šios valstybės narės darbuotojams, bet ne komandiruotiems darbuotojams.

93 Vengrija taip pat mano, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 7 dalyje tvirtinta įmonė, komandiruojančioji kitų valstybių narų darbuotojus, pareiga kompensuoti kelionės, maitinimo ir apgyvendinimo išlaidas prieštarauja vienodo požiūrio principui.

94 Galiausiai ji primena, kad socialinės apsaugos ir darbuotojų apmokestinimo sritys, kuriose kai kurios valstybės narės tariamai turi lyginamąjį konkurencinį pranašumą, priklauso išimtinai valstybių narių kompetencijai ir kad Sąjungos teisės aktų leidėjas, priimdamas ginijamą direktyvą, nesiaiškinio, ar esami skirtumai šiose srityse lėmė tokį pranašumą.

95 Trečiojoje dalyje Vengrija visų pirma teigia, kad ginijama direktyva negalima pasiekti jos užbrėžto tikslo, t. y. užtikrinti kuo vienodesnes skirtingose valstybėse narėse steigiamas paslaugas teikį konkurencijos sąlygas. Dėl to ji nepritaria šios direktyvos 16 konstatuojamosios dalies

formuluotei, kurioje iš esmės numatyta, kad žmonės konkuruoja, remdamosi kitais veiksniais nei sėnaudos, o tai reikštų, kad paslaugos kaina neturi jokios reikšmės vartotojo pasirinkimui.

96 Antra, ji mano, kad Komisija, remdamasi poveikio vertinime pateiktais duomenimis, pagal kuriuos komandiruojamieji darbuotojai skaičius 2010–2014 m. padidėjo 44,4 %, negalėjo padaryti išvados, kad šie darbuotojai apsauga buvo netinkama, kol neatliko kito komandiruotieji darbuotojai darbo sąlygų ar situacijos tyrimo.

97 Trečia, Vengrija mano, kad, atsižvelgiant į laikiną paslaugų teikimo komandiruojančių darbuotojus pobūdį, ginčijamos direktyvos nuostatomis viršijama tai, kas būtina komandiruotieji darbuotojai apsaugos tikslui pasiekti. Tuo klausimu ji pažymi, kad reikia skirti darbuotojui, kuris naudojasi teise laisvai judėti, ir komandiruoto darbuotojui, kuris laikinai teikia paslaugas priimančiojoje valstybėje narėje, situacijas, nes pirmasis dirba šios valstybės narės darbdaviui ir jo vadovaujamas, o antrasis nėra realiai integruotas nei į priimančiosios valstybės narės visuomenę, nei į jos darbo rinką.

98 Ketvirtoje dalyje Vengrija mano, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalyje numatytos taisyklės dėl ilgalaikio komandiravimo neproporcingai riboja laisvą teikti paslaugas, reikalaujant, kad būtų taikoma beveik visa priimančiosios valstybės narės darbo teisė, o to nepateisina komandiruotieji darbuotojai interesų apsauga.

99 Ji teigia, kad ilgiau nei dvylikai mėnesių komandiruotieji darbuotojai, minimi iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalyje, situacija nėra, vertinant jų integravimą į priimančiosios valstybės narės visuomenę ir darbo rinką, panaši į šios valstybės narės darbuotojai situaciją.

100 Ji mano, kad, vertinant bendrai, ekonominiu požiūriu galima žvelgti sustiprėjusius žmonių, komandiruojančių darbuotojus, ryšius su priimančiojo valstybe nare.

101 Be to, jos nuomone, nereikia manyti, kad taisyklė, pagal kurią ilgesniam nei dvylikos mėnesių laikotarpiui į priimančiojo valstybės narės komandiruotam darbuotojui taikytina šios valstybės narės teisė, šiam darbuotojui visada yra palankesnė. Jokia SESV nuostata galiausiai nepadedą bendrai nustatyti, kokia paslaugos teikimo kitoje valstybėje narėje trukmė ar dažnumas nebeleidžia to laikyti paslaugų teikimu, kaip jis suprantamas pagal SESV.

102 Penktoje dalyje Vengrija teigia, kad leidus iš dalies pakeistą Direktyvą 96/71 taikyti kelių transporto sektoriui po to, kai bus priimtas teisėkšros procedūra priimamas aktas, ginčijamos direktyvos 3 straipsnio 3 dalimi bus pažeidžiamas SESV 58 straipsnis, kuriame nustatyta, kad laisvą teikti paslaugas transporto srityje reglamentuoja transportui skirtos SESV antraštinės dalies nuostatos.

103 Parlamentas ir Taryba, palaikomi Vokietijos Federacinės Respublikos, Nyderlandų Karalystės, Švedijos Karalystės ir Komisijos, nesutinka su Vengrijos argumentais.

Teisingumo Teismo vertinimas

– Pirminės pastabos

104 Visų pirma reikia priminti, kad Teisingumo Teismas nusprendė, jog draudimas riboti laisvą teikti paslaugas taikomas ne tik nacionalinėms priemonėms, bet ir Sąjungos institucijų priimtoms priemonėms (2010 m. spalio 26 d. Sprendimo *Schmelz*, C-97/09, EU:C:2010:632, 50 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

105 Vis dėlto, kaip matyti iš šio sprendimo 48 punkto, laisvo prekės, asmenų, paslaugų ir kapitalo

jud?jimo srityje S?jungos teis?s akt? leid?jo priimtomis priemon?mis, nesvarbu, ar jos b?t? valstybi? nari? ?statym? suderinimo, ar j? koordinavimo priemon?s, siekiama ne tik palengvinti naudojim?si kuria nors iš ši? laisvi?, bet taip pat prireikus užtikrinti kit? S?jungos pripažint? pagrindini? interes?, kuriuos ši laisv? gali paveikti, apsaug?.

106 Tai taikytina, be kita ko, ir tuo atveju, kaip priimdamos koordinavimo priemones, kuriomis siekiama palengvinti naudojim?si laisve teikti paslaugas, S?jungos teis?s akt? leid?jas atsižvelgia ? bendr? ?vairi? valstybi? nari? interes? ir nustato šio intereso apsaugos lyg?, kuris atrodo tinkamas S?jungoje (pagal analogij? žr. 1997 m. geguž?s 13 d. Sprendimo *Vokietija / Parlamentas ir Taryba*, C?233/94, EU:C:1997:231, 17 punkt?).

107 Kaip nurodyta šio sprendimo 51 punkte, priimdamos gin?ijam? direktyv? S?jungos teis?s akt? leid?jas siek? užtikrinti laisv? teikti paslaugas teisingomis s?lygomis, t. y. priimdamos teis?s normas, užtikrinan?ias konkurencij?, kuri toje pa?ioje valstyb?je nar?je neb?t? grindžiama iš esm?s skirting? darbo s?lyg? taikymu, atsižvelgiant ? tai, ar darbdavys ?sisteig?s toje valstyb?je nar?je, ir kartu – kuo didesn? komandiruot? darbuotoj? apsaug?, nes ši apsauga, be kita ko, kaip tai patvirtina šios direktyvos 10 konstatuojamoji dalis, yra b?das „garantuoti laisv? teikti paslaugas teisingomis s?lygomis“.

108 Antra, S?jungos teismas, kuriam pateiktas ieškinys prašant panaikinti teis?k?ros proced?ra priimt? akt?, koordinuojant? valstybi? nari? teis?s aktus d?l darbo s?lyg?, kaip antai gin?ijam? direktyv?, vertindamas šio akto materialin? teis?tum? turi tik ?sitikinti, kad juo nepažeidžiamos ESS ir SESV ar bendrieji S?jungos teis?s principai, taip pat, ar j? priimant nebuvo piktnaudžiauta ?galiojimais.

109 Tiek vienodo poži?rio principas, tiek proporcingumo principas, kuriais remiasi Vengrija, nurodydama š? ieškinio pagrind?, priskirtini prie t? bendr?j? princip?.

110 Pirma, pagal suformuot? jurisprudencij? vienodo poži?rio principas reikalauja, kad panašios situacijos neb?t? vertinamos skirtingai, o skirtingos situacijos – vienodai, nebent toks vertinimas b?t? objektyviai pagr?stas (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *?ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba*, C?482/17, Rink., EU:C:2019:1035, 164 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

111 Antra, pagal proporcingumo princip? reikalaujama, kad S?jungos teis?s nuostatos b?t? tinkamos atitinkamais teis?s aktais siekiamiems teis?tiems tikslams ?gyvendinti ir neviršyt? to, kas b?tina jiems pasiekti (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *?ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba*, C?482/17, Rink., EU:C:2019:1035, 76 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

112 D?l teismis?s min?t? s?lyg? laikymosi kontrol?s Teisingumo Teismas pripažino, kad srityse, kuriose b?tina priimti politinius, ekonominius ar socialinius sprendimus ir privaloma atlikti kompleksinius vertinimus, S?jungos teis?s akt? leid?jas, naudodamasis priskirta kompetencija, turi pla?i? diskrecij?. Vadinasi, nereikia aiškintis, ar tokioje srityje priimta priemon? buvo vienintel? arba geriausia iš galim?, nes tik akivaizdžiai netinkamas tokios priemon?s pob?dis kompetenting? institucij? siekiamo tikslo atžvilgiu gali tur?ti ?takos tokios priemon?s teis?tumui (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *?ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba*, C?482/17, Rink., EU:C:2019:1035, 77 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

113 Negin?ytina, kad S?jungos teis?s aktai, kuriais reglamentuojamas darbuotoj? komandiravimas teikiant paslaugas, priskirtini prie tokios srities.

114 Be to, S?jungos teis?s akt? leid?jas turi pla?i? diskrecij?, d?l naudojimosi kuria vykdoma teismis? kontrol? yra ribota, ne tik d?l priemoni?, kuri? reikia imtis, pob?džio ir apimties, bet iš dalies ir nustatant bazinius duomenis (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *?ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba*

, C-482/17, Rink., EU:C:2019:1035, 78 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

115 Vis dėlto net ir turėdamos plačią diskreciją Sąjungos teisės aktų leidėjas privalo savo sprendimą pagrįsti objektyviais kriterijais ir išnagrinėti, ar pasirinkta priemonė siekiami tikslai gali pateisinti neigiamas ekonomines pasekmes, net jeigu jos būtų labai didelės tam tikriems ūkio subjektams. Iš tiesų pagal prie ESS ir SESV pridėto Protokolo (Nr. 2) dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo 5 straipsnį pagal teisėkūros procedūrą priimamą aktą projektuose turi būti atsižvelgiama į būtinybę, bet kokių ūkio subjektams tenkančių naštų padaryti minimali ir proporcingi tikslui, kurį reikia pasiekti (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *„Ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba“*, C-482/17, Rink., EU:C:2019:1035, 79 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

116 Be to, net ribota teisminė kontrolė reikalauja, kad Sąjungos institucijos, priimančios nagrinjamą aktą, galėtų Teisingumo Teisme parodyti, jog aktas buvo priimtas veiksmingai pasinaudojus diskrecija, kurią gyvendinant būtina atsižvelgti į visus situacijai, kurią šiuo aktu siekiama reglamentuoti, svarbius duomenis ir aplinkybes. Tuo remiantis darytina išvada, kad šios institucijos bent turi galėti pateikti ir aiškiai, nedviprasmiškai išdėstyti bazinius duomenis, kuriuos turėjo būti atsižvelgta pagrindžiant ginijamas šio akto priemones ir nuo kurių priklauso jų diskrecijos gyvendinimas (2019 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *„Ekijos Respublika / Parlamentas ir Taryba“*, C-482/17, Rink., EU:C:2019:1035, 78 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

117 Būtent atsižvelgiant į šiuos svarstymus reikia nagrinėti atskiras šio ieškinio trečiojo pagrindo dalis.

– Dėl ieškinio trečiojo pagrindo pirmos dalies, grindžiamos tuo, kad komandiruotų darbuotojų teisių apsauga yra pakankamai užtikrinta

118 Iš esmės Vengrija mano, kad Sąjungos teisės aktais, kuriuose reglamentuota laisvė teikti paslaugas, gyvendinamas pagrindinis principas, kad bet kuri valstybė narė turi pripažinti darbo sąlygas, kurias laikydamasi Sąjungos teisės taiko kita valstybė narė, o tai užtikrina pakankamą komandiruojamų darbuotojų teisių apsaugą.

119 Pirma, nors grėsdama savo argumentus Vengrija remiasi Direktyva 2006/123, bet kuriuo atveju, kaip matyti iš šio sprendimo 108 punkto, pakanka konstatuoti, kad Sąjungos teisės akto materialinis teisėtumas negali būti nagrinjamas atsižvelgiant į kitą to paties norminio lygio aktą, nebent jis priimtas taikant pastarąjį aktą arba kuriame nors iš tų aktų numatyta, kad vienas yra viršesnis už kitą. Ginijamos direktyvos atveju taip nėra. Galiausiai, kaip konkrečiai nurodyta Direktyvos 2006/123 1 straipsnio 6 dalyje, ši „direktyva neturi jokios darbo teisei, t. y. jokioms teisės ar sutartinoms nuostatomis dėl darbinimo <...> [ir] darbo sąlygų“.

120 Be to, kalbant apie Vengrijos atliktą palyginimą su teisės aktais dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo, t. y. 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72), pakanka konstatuoti, kad ginijama direktyva priimta ne gyvendinant Reglamentą Nr. 883/2004 ir kad nė viename iš tų aktų aiškiai nenumatyta, jog šis reglamentas yra viršesnis už direktyvą.

121 Antra, argumentas, kad, prieš Direktyvos 96/71 dalinį pakeitimą ginijama direktyva, ja buvo užtikrinama tinkama komandiruotų darbuotojų apsauga, reikalaujant už darbą mokėti priimančiojoje valstybėje narėje taikomą minimalų darbo užmokestį, nepaneigia Direktyvos 96/71 teisėtumo.

122 Šiuo klausimu reikia nurodyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas, priimdamas ginijamą

direktyv?, nusprend?, kad b?tina suteikti darbuotojams didesn? apsaug? tam, kad priiman?iojoje valstyb?je nar?je ?steigtos ?mon?s ir tos, kurios komandiruoja darbuotojus ? t? valstyb?, gal?t? teikti paslaugas vienodomis s?lygomis.

123 Šiuo tikslu iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte konkrečiai siekiama didesn?s apsaugos komandiruotiems darbuotojams, remiantis vienodo poži?rio principu užtikrinant, kad jiems bus taikomos visos sudedamosios darbo užmokes?io dalys, privalomos priiman?iojoje valstyb?je nar?je, kad šie darbuotojai gaut? darbo užmokest?, pagr?st? tomis pa?iomis privalomomis normomis kaip tos, kurios taikomos priiman?iojoje valstyb?je nar?je ?steigt? ?moni? darbuotojams.

124 Sprendimas suteikti toki? didesn? apsaug? negali, priešingai, nei teigia Vengrija, lemti abejoni?, ar priiman?iojoje valstyb?je nar?je taikomas minimalus darbo užmokestis tinkamas užtikrinti darbuotoj? apsaugos tikslo ?gyvendinim?; atvirkš?iai, jis priklauso pla?ios S?jungos teis?s akt? leid?jo diskrecijos sri?iai, kaip nurodyta šio sprendimo 112 ir 113 punktuose.

125 Tre?ia, Vengrija tvirtina, kad gin?ijama direktyva nepadedą ?gyvendinti laisv?s teikti paslaugas principo ir ja paneigiamas kai kuri? valstybi? nari? teis?tas konkurencinis pranašumas, susij?s su s?naudomis, d?l to ji yra konkurencij? iškraipanti priemon?.

126 Kaip buvo nurodyta šio sprendimo 51 ir 107 punktuose, priimdamas gin?ijam? direktyv? S?jungos teis?s akt? leid?jas siek? užtikrinti laisv? teikti paslaugas teisingomis s?lygomis, t. y. galiojant teis?s aktams, kuriais užtikrinama konkurencija neb?t? grindžiama iš esm?s skirting? darbo s?lyg? taikymu toje pa?ioje valstyb?je nar?je, atsižvelgiant ? tai, ar joje ?sisteig?s darbdavys, suteikiant didesn? komandiruot? darbuotoj? apsaug?, nes tokia apsauga, be kita ko, kaip patvirtinta šios direktyvos 10 konstatuojamojoje dalyje, yra b?das „garantuoti laisv? teikti paslaugas teisingomis s?lygomis“.

127 Tuo remiantis darytina išvada, kad gin?ijamos direktyvos, kuria užtikrinama didesn? komandiruot? darbuotoj? apsauga, paskirtis – garantuoti, kad laisv? teikti paslaugas S?jungos viduje b?t? ?gyvendinama konkurencijos s?lygomis, kurios nepriklausyt? nuo pernelyg dideli? darbo s?lyg?, taikom? toje pa?ioje valstyb?je nar?je ?vairi? valstybi? nari? ?mon?ms, skirtum?.

128 Tam, kad pasiekt? tok? tiksl?, gin?ijamoje direktyvoje šiuo aspektu kei?iama veiksnis, d?l kuri? skirtingose valstyb?se nar?se ?steigtos ?mon?s gali konkuruoti, pusiausvyra, ta?iau nepanaikinas galimas konkurencinis pranašumas, kur? gali tur?ti kai kuri? valstybi? nari? paslaug? teik?jai, nes, priešingai, nei teigia Vengrija, šia direktyva niekaip nepanaikinama s?naudomis grindžiama konkurencija. Iš tikr?j? joje numatyta užtikrinti, kad komandiruotiems darbuotojams b?t? taikomos visos priiman?iojoje valstyb?je nar?je galiojan?ios darbo s?lygos, ?skaitant darbo užmokes?io sudedam?ias dalis, kurios privalomos šioje valstyb?je. Taigi šia direktyva nedaroma poveikio kitiems ?moni?, kurios komandiruoja darbuotojus, s?naud? veiksniams, kaip antai ši? darbuotoj? našumui ar veiksmingumui, kurie minimi jos 16 konstatuojamojoje dalyje. Vadinas, priešingai, nei teigia Vengrija, šia direktyva neiškraipoma konkurencija.

129 Be to, reikia pažym?ti, kad gin?ijama direktyva kartu siekiama sukurti „iš ties? integruot? ir konkurencing? vidaus rink?“ (16 konstatuojamoji dalis) ir, taikant vienodas taisykles darbo s?lyg? srityje, „pasiekti reali? socialin? konvergencij?“ (4 konstatuojamoji dalis).

130 Taigi reikia atmesti ieškinio tre?iojo pagrindo pirm? dal?.

– D?l ieškinio tre?iojo pagrindo antros dalies, grindžiamos vienodo poži?rio principo pažeidimu

131 Vis? pirma, reikia pripažinti neteisingu argument?, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte reikalaujama, kad ? kit? valstyb? nar? darbuotojus komandiruojan?ios ?mon?s jiems mok?t? darbo užmokest?, atsižvelgdamos ? tos valstyb?s praktik?, kuri neb?tina taikoma šios valstyb?s nar?s ?mon?ms.

132 Iš ties? iš pakeistos iš dalies Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies tre?ios pastraipos, kurioje patikslinamos bendrosios šios dalies taikymo s?lygos, formuluot?s aiškiai matyti, kad „darbo užmokes?io s?voka [nurodyta šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte] apibr?žiama pagal valstyb?s nar?s, ? kurios teritorij? darbuotojas komandiruojamas, nacionalin? teis? ir (arba) praktik? ir apima visas darbo užmokes?io sudedam?ias dalis, kurios yra privalomos pagal nacionalinius ?statymus ir kitus teis?s aktus arba kolektyvines sutartis ar arbitražo sprendimus, kurie toje valstyb?je nar?je buvo paskelbti visuotinai taikytiniais arba yra kitais atžvilgiais taikomi pagal 8 dal?“.

133 Vadinasi, ir priiman?iojoje valstyb?je nar?je ?steigtose ?mon?se dirbantiems darbuotojams, ir ? ši? valstyb? komandiruotiems darbuotojams taikomos tos pa?ios darbo užmokes?io taisykl?s, t. y. tos, kurios privalomos toje valstyb?je nar?je.

134 Be to, d?l Vengrijos argumento, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 7 dalis prieštarauja vienodo poži?rio principui, kiek joje nustatyta darbuotojus ? kit? valstyb? nar? komandiruojan?ios ?mon?s pareiga kompensuoti kelion?s, apgyvendinimo ir maitinimo išlaidas, reikia pažym?ti, kad šis argumentas pagr?stas klaidingu šios nuostatos aiškinimu. Iš tikr?j?, kaip tvirtina Taryba, šio 3 straipsnio 7 dalies antros pastraipos antrame sakinyje nesiekama ?tvirtinti tokios pareigos. Kaip matyti b?tent iš gin?ijamos direktyvos 19 konstatuojamosios dalies, taip pat iš šiame sakinyje esan?ios išlygos darant nuorod? ? šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos i punkt?, tame sakinyje tik numatyta, kad toks kompensavimas, kuris n?ra darbo užmokes?io dalis, nustatomas vadovaujantis nacionalin?s teis?s aktais ar praktika, taikomais darbo santykiams.

135 Galiausiai šia nuostata siekiama reglamentuoti ypating? komandiruot? darbuotoj? situacij?, nes tam, kad ?vykdyt? savo profesinius ?sipareigojimus darbdaviui, jie priversti iš savo kilm?s valstyb?s nar?s vykti ? kit? valstyb? nar?. Kitoje valstyb?je nar?je ?sisteigusios ?mon?s ?darbint? darbuotoj? situacija n?ra tokia pati, nes jie savo užduotis šiai ?monei vykdo toje pa?ioje valstyb?je nar?je. Tuo remiantis darytina išvada, kad bet kuriuo atveju ši nuostata negali b?ti laikoma prieštaraujan?ia vienodo poži?rio principui.

136 Taigi ieškinio tre?iojo pagrindo antr? dal? reikia atmesti.

– *D?l ieškinio tre?iojo pagrindo tre?ios dalies, grindžiamos proporcingumo principo pažeidimu*

137 Kaip matyti iš šio sprendimo 111 punkte cituotos jurisprudencijos, pagal proporcingumo princip?, kuris yra vienas iš bendr?j? S?jungos teis?s princip?, reikalaujama, kad S?jungos teis?s nuostata nustatytos priemon?s b?t? tinkamos atitinkamu teis?s aktu siekiamiems teis?tiems tikslams ?gyvendinti ir neviršyt? to, kas b?tina jiems pasiekti.

138 Vis? pirma reikia pažym?ti, kad d?l gin?ijamos direktyvos tinkamumo pasiekti tiksl? užtikrinti kuo vienodesnes darbuotojus ? priiman?i?j? valstyb? nar? komandiruojan?i? ir šios valstyb?s nar?s ?moni? konkurencijos s?lygas Vengrija daro neteisingas išvadas, vadovaudamasi šios direktyvos 16 konstatuojam?ja dalimi.

139 Viena vertus, šioje konstatuojamojoje dalyje atspindimas tikslas, kur? S?junga turi pasiekti, t. y. sukurti „iš ties? integruot[?] ir konkurencing[?] vidaus rink[?]“, nes vienodai taikant darbo

s?lygas reglamentuojan?ias normas, kaip matyti iš šios direktyvos 4 konstatuojamosios dalies, norima pasiekti „reali? socialin? konvergencij?“.

140 Kita vertus, 16 konstatuojamojoje dalyje nenurodyta, kad ne?manoma ar nepageidaujama konkurencija, grindžiama s?naud? skirtumais. Atvirkš?iai, vis? pirma nurodant tokius veiksnus, kaip našumas ir veiksmingumas, joje akcentuojami gamybos veiksniai, nat?raliai lemiantys tokius s?naud? skirtumus.

141 Iš tikr?j?, teikiant tarpvalstybines paslaugas, vieninteliai S?jungos ?moni? s?naud? skirtumai, kurie neutralizuojami gin?ijama direktyva, yra skirtumai, atsirandantys d?l taikom? iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalyje išvardyt? darbo s?lyg?, kurios yra privalomos pagal priiman?iosios valstyb?s nar?s teis?s normas pla?i?ja prasme.

142 Be to, Vengrija gin?ija aspektus, kuriais remdamasis S?jungos teis?s akt? leid?jas pripažino nebetinkama Direktyva 96/71 užtikrinam? komandiruot? darbuotoj? apsaug?.

143 Šiuo klausimu poveikio vertinime atkreiptas d?mesys ? dvi aplinkybes, d?l kuri? teis?s akt? leid?jas gal?jo pagr?stai nuspr?sti, kad Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies c punkte numatyta priiman?iosios valstyb?s nar?s „minimali užmokes?io norma“, kuri tur?jo b?ti užtikrinta siekiant apsaugoti komandiruotus darbuotojus, nebegal?jo užtikrinti tokios apsaugos.

144 Pirma, keliose valstyb?se nar?se kilo s?vokos „minimali užmokes?io norma“ aiškinimo sunkum?, l?musi? tai, kad Teisingumo Teisme buvo inicijuotos kelios bylos d?l prejudicinio sprendimo pri?mimo; šis teismas 2015 m. vasario 12 d. Sprendime *Sähköalojen ammattiliitto* (C?396/13, EU:C:2015:86, 38–70 punktai) ši? s?vok? išaiškino pla?iai, kaip apiman?i? ne tik priiman?iosios valstyb?s nar?s ?statymuose numatyt? minimal? darb? užmokest?, bet ir kai kuriuos kitus veiksnus. Buvo nuspr?sta, kad ši s?voka apima darbo užmokes?io (už valand? ar už užduot?) skai?iavimo b?d?, grindžiam? darbuotoj? priskyrimu prie darbo užmokes?io grupi?, numatyt? šioje valstyb?je nar?je galiojan?iose kolektyvin?se sutartyse, dienpinigius, kelion?s išlaid? kompensacij? ir atostog? išmok?.

145 D?l to poveikio vertinime buvo galima konstatuoti, kad s?voka „minimali užmokes?io norma“, kaip j? išaiškino Teisingumo Teismas, iš esm?s neatitiko išplitusios ?moni?, komandiruojan?i? darbuotojus ? kit? valstyb? nar? teikti paslaugas, praktikos šiems darbuotojams mok?ti tik minimal? darbo užmokest?, numatyt? priiman?iosios valstyb?s nar?s ?statymuose ar kolektyvin?se sutartyse.

146 Antra, iš poveikio vertinimo matyti, kad 2014 m. kai kuriose priiman?iosiose valstyb?se nar?se išryšk?jo dideli jose ?steigt? ?moni? ?darbint? darbuotoj? ir ? jas komandiruot? darbuotoj? darbo užmokes?io skirtumai.

147 Tre?ia, reikia atmesti Vengrijos argument?, kad, atsižvelgiant ? komandiruot? darbuotoj? teikiam? paslaug? laikin?j? pob?d?, gin?ijamos direktyvos nuostatos, kiek jomis siekiama užtikrinti vienod? poži?r? ? komandiruotus darbuotojus ir priiman?iojoje valstyb?je nar?je ?steigt? ?moni? ?darbintus darbuotojus, viršija tai, kas b?tina ši? komandiruot? darbuotoj? apsaugos tikslui pasiekti.

148 Priešingai, nei teigia Vengrija, tai, kad s?voka „minimali užmokes?io norma“ pakeista ? „darbo užmokes?io“ s?vok? iš dalies pakeistos Direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte, ar tai, kad priiman?iosios valstyb?s nar?s darbo s?lygos taikomos komandiruotiems darbuotojams, kiek tai susij? su kelion?s, apgyvendinimo ir maitinimo išlaid? kompensavimu toli nuo nam? d?l profesini? priežas?i? esantiems darbuotojams, nereiškia, kad pastar?j? situacija tampa identiška ar analogiška priiman?iojoje valstyb?je nar?je ?steigt? ?moni? ?darbint?

darbuotojų situacijai.

149 Iš tikrųjų šie pakeitimai nelemia visų priimančiosios valstybės narės darbo sąlygų taikymo, nes bet kuriuo atveju pagal iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalį tik kai kurios iš šių sąlygų taikytinos šiems darbuotojams.

150 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta šio sprendimo 62 ir 144–146 punktuose, darytina išvada, kad Vengrija nesugebėjo parodyti, kad ginčijama direktyva padaryti Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos pakeitimai viršijo tai, kas buvo būtina ginčijamos direktyvos tikslams pasiekti, t. y. užtikrinti laisvą teikti paslaugas teisingomis sąlygomis ir didesnį komandiruočių darbuotojų apsaugą.

151 Taigi ieškinio trečiojo pagrindo trečiąją dalį reikia atmesti.

– *Dėl ieškinio trečiojo pagrindo ketvirtos dalies, grindžiamos tuo, kad darbuotojų komandiravimo ilgesniam nei dvylikos mėnesių laikotarpiui tvarka pažeidžia laisvą teikti paslaugas principą*

152 Vengrija teigia, kad beveik visų priimančiosios valstybės narės darbo teisės normų taikymas paprastai ilgesniam nei dvylikos mėnesių laikotarpiui komandiruotiems darbuotojams nepateisinamas jų interesų apsauga, taip pat yra nebūtinai ir neproporcingas.

153 Be to, ginčijama direktyva pažeidžiamas vienodo požiūrio principas, pripažįstant, pirma, kad ilgesniam nei dvylikos mėnesių laikotarpiui komandiruotų darbuotojų, nurodytų iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalyje, situacija yra panaši į priimančiojoje valstybėje narėje įsteigtą monišką darbintų darbuotojų situaciją, ir, antra, kad monišką, kurios komandiruoja darbuotojus tokiam laikotarpiui, padėtis yra panaši į šioje valstybėje įsteigtą monišką padėtį.

154 Iš dalies pakeistos Direktyvos 3 straipsnio 1a dalyje numatyta, kad kai darbuotojas komandiruojamas į priimančiąją valstybę narį ilgesniam nei dvylikos mėnesių laikotarpiui arba ilgesniam nei aštuoniolikos mėnesių laikotarpiui, jeigu paslaugų teikėjas pateikia motyvuotą pranešimą, pastarasis, remdamasis vienodo požiūrio principu turi užtikrinti ne tik šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nurodytas darbo sąlygas, bet ir visas šias sąlygas, kurios šioje valstybėje narėje nustatytos statymais ar kitais teisės aktais ir (arba) kolektyvinėmis sutartimis ar arbitražo sprendimais, kurie buvo paskelbti visuotinai taikytiniais. Iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalis netaikoma tik, pirma, darbo sutarties sudarymo ir nutraukimo procedūroms, formalumams ir sąlygoms, skaitant nekonkuravimo sąlygas, ir, antra, papildomą profesinių pensijų sistemoms.

155 Vis dėlto, atsižvelgiant į plačią Sąjungos teisės aktų leidėjo diskreciją, primintą šio sprendimo 112 ir 113 punktuose, galima daryti išvadą, jog nepadarydamas akivaizdžios klaidos jis galėjo nuspręsti, kad dėl tokio ilgo komandiravimo laikotarpio atitinkamą komandiruotų darbuotojų konkrečią situaciją tampa labai panaši į priimančiojoje valstybėje narėje įsteigtą monišką darbintų darbuotojų situaciją, taigi pateisinama, kad šiems ilgam laikotarpiui komandiruotiems darbuotojams būtų taikomos beveik visos pastarosios valstybės narės darbo sąlygos.

156 Tokia ilgalaikio komandiravimo sistema yra būtina, tinkama ir proporcinga siekiant užtikrinti ilgam laikotarpiui į priimančiąją valstybę narį komandiruotų darbuotojų didesnę apsaugą, kiek tai susiję su darbo sąlygomis, kartu atskiriant šią darbuotojų situaciją nuo darbuotojų, kurie pasinaudojo laisvo judėjimo teise, ar apskritai darbuotojų, kurie gyvena šioje valstybėje narėje ir dirba joje įsteigtose monose, situacijos.

157 Taigi ieškinio trečiojo pagrindo ketvirtą dalį reikia atmesti.

– *Dėl ieškinio trečiojo pagrindo penktos dalies, susijusios su SESV 58 straipsnio pažeidimu*

158 Vengrija mano, kad iš dalies pakeistą Direktyvą 96/71 nusprendus taikyti kelių transporto sektoriui po to, kai teisėkšros procedūra bus priimtas specialus aktas, ginčijamos direktyvos 3 straipsnio 3 dalimi pažeidžiamas SESV 58 straipsnis.

159 SESV 58 straipsnyje numatyta, kad laisvą teikti paslaugas transporto srityje reglamentuoja transportui skirtos SESV antraštinės dalies nuostatos, t. y. jos 90–100 straipsniai.

160 Tuo remiantis, darytina išvada, kad paslauga, teikiama transporto srityje, kaip ji suprantama pagal SESV 58 straipsnio 1 dalį, nepatenka į SESV 56 straipsnio taikymo sritį (2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimo *Asociación Profesional Elite Taxi*, C-434/15, EU:C:2017:981, 48 punktą).

161 Ginčijamos direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje tik numatyta, kad ji kelių transporto sektoriui bus taikoma nuo to momento, kai bus pradėtas taikyti teisėkšros procedūra priimtas aktas, kuriuo iš dalies keičiamos Direktyvos 2006/22 nuostatos; pastarosios direktyvos teisinis priemimo pagrindas buvo EB 71 straipsnio 1 dalis, priklausiusi EB sutarties antraštinės dalies, skirtos transportui, nuostatomis ir šiuo metu atitinkanti SESV 91 straipsnį.

162 Kadangi ginčijamos direktyvos 3 straipsnio 3 dalimi nesiekama reglamentuoti laisvą teikti paslaugas transporto sektoriuje, ji negali prieštarauti SESV 58 straipsniui.

163 Vadinasi, reikia atmesti ieškinio trečiojo pagrindo penktą dalį, taigi ir visą šį pagrindą.

Dėl ieškinio ketvirtąjo pagrindo, grindžiamo SESV 56 straipsnio pažeidimu dėl to, kad ginčijama direktyva neleidžiama veiksmingai naudotis laisve teikti paslaugas

Šalių argumentai

164 Vengrija teigia, kad ginčijama direktyva prieštarauja SESV 56 straipsniui ir 2007 m. gruodžio 18 d. Sprendimui *Laval un Partneri* (C-341/05, EU:C:2007:809) tiek, kiek joje numatyta, kad teisės streikuoti ar imtis kitą kolektyvinį veiksmonų įgyvendinimas gali kliudyti veiksmingam naudojimuisi laisve teikti paslaugas.

165 Jos nuomone, būtent taip reikėtų suprasti ginčijamos direktyvos 1 straipsnio 1 dalies b punktą, kuriame tvirtinta, kad Direktyva 96/71 nedaro poveikio naudojimuisi, be kita ko, teise streikuoti ar imtis kitą veiksmonų, numatytą konkrečiose valstybių narių darbo santykių sistemose.

166 Parlamentas ir Taryba, palaikomi Vokietijos Federacinės Respublikos, Nyderlandų Karalystės, Švedijos Karalystės ir Komisijos, nesutinka su Vengrijos argumentais.

Teisingumo Teismo vertinimas

167 Vengrija iš esmės teigia, kad ginčijamos direktyvos 1 straipsnio 1 dalies b punkte paneigiama Teisingumo Teismo jurisprudencija, tvirtinta 2007 m. gruodžio 18 d. Sprendime *Laval un Partneri* (C-341/05, EU:C:2007:809), iš SESV 56 straipsnio taikymo srities pašalinant naudojimuisi teise streikuoti ar teise imtis kitą kolektyvinį veiksmonų.

168 Nors šioje nuostatoje nurodyta, kad iš dalies pakeista Direktyva 96/71 „nedaromas poveikis naudojimuisi valstybių narių ir Sąjungos lygmeniu pripažintomis pagrindinėmis teisėmis“, tai nereiškia, kad ši teisė įgyvendinimui netaikoma Sąjungos teisė. Atvirkščiai, kadangi joje daroma

nuoroda ? S?jungos lygmeniu pripažintas pagrindines teises, tai reiškia, kad darbuotoj? naudojamasis teise imtis kolektyvini? veiksm?, kai jie komandiruojami pagal iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 nuostatas, turi b?ti vertinamas atsižvelgiant ? S?jungos teis?, kaip j? išaiškino Teisingumo Teismas.

169 Taigi ieškinio ketvirt?j? pagrind? reikia atmesti.

D?l ieškinio penktojo pagrindo, grindžiamo reglamento „Roma I“ bei teisinio saugumo ir teis?s norm? aiškumo princip? nepaisymu

Šali? argumentai

170 Vengrija teigia, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalis nesuderinama su reglamentu „Roma I“, kuriuo siekiama užtikrinti sutarties šali? teis? laisvai pasirinkti j? santykiams taikom? teis?, nes šiame straipsnyje numatyta, kad ilgalaikio komandiravimo atveju, neatsižvelgiant ? tai, kuri teis? yra taikoma darbo santykiams, pareigos, kylan?ios pagal priiman?iosios valstyb?s nar?s teis?s aktus, privalomai taikomos komandiruotiems darbuotojams.

171 Reglamente „Roma I“ nustatant taikytin? teis? neatsižvelgiama ? darbo užsienyje trukm?, pagal j? iš esm?s svarbu išsiaiškinti tik tai, ar atlik?s savo darb? užsienyje darbuotojas v?l turi gr?žti ? darb? kilm?s valstyb?je nar?je.

172 Be to, Vengrija mano, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalis n?ra kolizin? norma, nes joje nurodyta, kad ši dalis taikoma, neatsižvelgiant ? tai, kuri teis? taikoma darbo santykiams.

173 Ji taip pat teigia, kad norma, pagal kuri? taikant iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dal? kiekvieno komandiruoto darbuotojo paeiliui einantys komandiravimo laikotarpiai sudedami, numatyta šios nuostatos ketvirtoje pastraipoje, nesuderinama su reglamentu „Roma I“, kuriame nustatyta taikytina teis? ir individualios teis?s kiekvienos individualios darbo sutarties atveju.

174 Galiausiai ji mano, kad gin?ijamoje direktyvoje ?tvirtinta „darbo užmokes?io“ s?voka pažeidžia teis?s norm? aiškumo ir teisinio saugumo principus tiek, kiek joje daroma nuoroda ? priiman?iosios valstyb?s nar?s nacionalinius ?statymus ir (arba) praktik?.

175 Parlamentas ir Taryba, palaikomi Vokietijos Federacin?s Respublikos, Nyderland? Karalyst?s, Švedijos Karalyst?s ir Komisijos, nesutinka su Vengrijos argumentais.

Teisingumo Teismo vertinimas

176 Pirmoje dalyje Vengrija teigia, kad, pirma, iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalimi pažeidžiamas reglamento „Roma I“ 8 straipsnis, kuriame numatyta šali? galimyb? nustatyti darbo sutar?iai taikytin? teis?, ir, antra, norma, pagal kuri? kiekvieno komandiruoto darbuotojo paeiliui einantys komandiravimo laikotarpiai sudedami, nesuderinama su šiuo reglamentu. Antroje dalyje ji teigia, kad gin?ijamoje direktyvoje ?tvirtinta „darbo užmokes?io“ s?voka pažeidžia teisinio saugumo ir teis?s norm? aiškumo principus.

177 Pirma, reikia priminti, kad reglamento „Roma I“ 8 straipsnio 1 dalyje tvirtinta darbo sutartims taikytina bendroji kolizinė norma, pagal kurią taikytina tokių sutarčių šalims pasirinkta teisė, o jo 2 dalyje numatyta, kad, jeigu šalys nepasirinko individualiai darbo sutarčiai taikytinos teisės, sutarčiai taikoma teisė valstybės, kurioje, o jei ši sąlyga netenkinama – iš kurios, darbuotojas, vykdydamas sutartį, prastai atlieka darbą; laikoma, kad valstybė, kurioje prastai atliekamas darbas, nepasikeitė, jei darbuotojas laikinai dirba kitoje valstybėje.

178 Vis dėlto reglamento „Roma I“ 23 straipsnyje numatyta, kad gali būti nukrypstama nuo jame tvirtintą kolizinę normą, kai Sąjungos teisėje tvirtintos nuostatos dėl sutartinės prievolės tam tikrose srityse taikytinos teisės, o šio reglamento 40 konstatuojamojoje dalyje savo ruožtu nurodyta, kad jis nepanaikina galimybės su sutartinėmis prievolėmis susijusias kolizines normas traukti į Sąjungos teisės nuostatas, susijusias su konkrečiais dalykais.

179 Dėl savo pobūdžio ir turinio tiek iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalis, taikoma komandiruotiems darbuotojams, tiek šios direktyvos 3 straipsnio 1a dalis, taikoma darbuotojams, komandiruojamiems paprastai ilgesniam nei dvylikos mėnesių laikotarpiui, yra specialios kolizinės normos, kaip jos suprantamos pagal reglamento „Roma I“ 23 straipsnį.

180 Be to, kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 196 punkte, iš reglamento „Roma I“ rengimo proceso matyti, kad šio reglamento 23 straipsnis apima specialią kolizinę normą, kuri jau buvo numatyta Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalyje, nes 2005 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės („Roma I“) [COM/2005/0650 *final*] pasiūlyme Komisija pridėjo specialią kolizinę normą, tvirtintą kitose Sąjungos teisės nuostatose, sąrašą, kuriame buvo nurodyta ši direktyva.

181 Galiausiai tai, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1a dalyje yra norma, kuria siekiama išvengti sukčiavimo komandiruotų darbuotojų pakeičiant kitu komandiruotu darbuotoju, atliekančiu tą patį darbą toje pačioje vietoje, negali paneigti šio sprendimo 179 punkte padarytos išvados, nes tarp šioje nuostatoje nustatytą kolizinę normą Sąjungos teisės aktų leidėjas galėjo numatyti normą, skirtą išvengti, kad nebūtų apeinama joje nustatyta prievolė.

182 Taigi reikia atmesti ieškinio penktojo pagrindo pirmą dalį.

183 Antra, iš Direktyvos 96/71 (su daliniais pakeitimais) formuluotą ir struktūrą matyti, kad jos 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte vartojama „darbo užmokesčio“ sąvoka siejama su nacionaliniais įstatymais ir (arba) praktika, kurie yra privalomi toje srityje, ir kad, išskyrus šios direktyvos 3 straipsnio 7 dalies antroje pastraipoje pateiktą paaiškinimą, šio 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte neapibrėžta, ką apima ši sąvoka.

184 Šiuo aspektu iš dalies pakeistos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje tik nurodyta, kad ši sąvoka apibrėžiama pagal valstybės narės, kurios teritorijoje darbuotojas komandiruojamas, nacionalinę teisę ir (arba) praktiką ir apima visas darbo užmokesčio sudedamąsias dalis, kurios yra privalomos pagal nacionalinius įstatymus ir kitus teisės aktus arba kolektyvines sutartis ar arbitražo sprendimus, toje valstybėje narėje pripažintus visuotinai taikytiniais arba kitaip taikomus pagal šio straipsnio 8 dalį.

185 Kaip iš esmės matyti iš ginčijamos direktyvos 17 konstatuojamosios dalies, darbo užmokesčio taisyklės nustato pačių valstybės narės, tačiau imdamosi veiksmų šioje srityje jos turi paisyti Sąjungos teisės.

186 Šiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant taip pat į plačią diskreciją, primintą šio sprendimo 112 ir 113 punktuose, negalima priekaištauti Sąjungos teisės akto leidėjui pažeidus teisinio saugumo ir

teisės normų aiškumo principus dėl to, kad direktyvoje, kurioje koordinuojami valstybių narių teisės aktai ir praktika, dėl darbo sąlygų vartodamas „darbo užmokesčio“ sąvoką jis daro nuorodą į valstybių narių nacionalinės teisės aktuose ar praktikoje pateikiamą jos apibrėžtį.

187 Taigi reikia atmesti ieškinio penktojo pagrindo antrą dalį, vadinasi, ir visą šį ieškinio pagrindą.

188 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, ieškinys turi būti atmestas ir nebūtina priimti sprendimo dėl subsidiariai pateiktų reikalavimų, kuriais siekiama, kad būtų panaikintos kai kurios ginčijamos direktyvos nuostatos, ir kurie grindžiami tais pačiais pagrindais kaip ir pagrindiniai reikalavimai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

189 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Parlamentas ir Taryba reikalavo priteisti iš Vengrijos bylinėjimosi išlaidas ir ši pralaimėjo bylą, iš jos priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.

190 Pagal to paties reglamento 140 straipsnio 1 dalį Vokietijos Federacinė Respublika, Prancūzijos Respublika, Nyderlandų Karalystė, Švedijos Karalystė ir Komisija, kaip į bylą įstojusios šalys, padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. **Atmesti ieškinį.**
2. **Vengrija padengia savo bylinėjimosi išlaidas ir iš jos priteisiamos Europos Parlamento ir Europos Sąjungos Tarybos patirtos bylinėjimosi išlaidos.**
3. **Vokietijos Federacinė Respublika, Prancūzijos Respublika, Nyderlandų Karalystė, Švedijos Karalystė ir Komisija padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.

* Proceso kalba: vengrų.